

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาสังคมและสุขภาวะ จังหวัดอุดรธานี

โดยเครือข่ายการเรียนรู้แกนชีวิตภาคประชาชนจังหวัดอุดรธานี และคณะ

31 กรกฎาคม 2551

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการความร่วมมือแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาสังคมและสุขภาวะ จังหวัดอุดรธานี

คณะผู้วิจัย

เครือข่ายการเรียนรู้แผนชีวิตภาคประชาชนจังหวัดอุดรธานี และคณะ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทคัดย่อ

บทที่ 1 บทนำ

ที่มาและความสำคัญของโครงการ	1
วัตถุประสงค์	1
พื้นที่เป้าหมาย	2
หลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย	2
แนวทางการดำเนินการ	3

บทที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน

กลไกการดำเนินงาน	5
การสร้างกลไกการดำเนินงาน	5
ภาคีความร่วมมือ	8
การประสานภาคี	8
กระบวนการจัดเก็บข้อมูล	9
กระบวนการจัดทำแผนและข้อเสนอภาคประชาชน	10

บทที่ 3 ผลการดำเนินการ

การจัดการข้อมูล	15
ตัวอย่างการจัดเก็บบัญชีครัวเรือนตำบลบ้านหม้อ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์	17
ตัวอย่างข้อมูลประเด็นแหล่งน้ำระดับหมู่บ้าน	18
กระบวนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของชุมชนในท้องถิ่น	21
การได้มาของข้อมูลรายรับรายจ่ายครัวเรือน	22
ข้อมูลและการใช้ข้อมูล	22
ข้อมูลรายรับรายจ่ายภาคการเกษตร	24
การพัฒนาต้นแบบแหล่งเรียนรู้จัดการตนเองในระดับปัจเจก หมู่บ้าน และตำบล	24
การจัดทำแผนชุมชน	24
กลไกการสนับสนุนการสร้างแผน	30
การบูรณาการงบประมาณในท้องถิ่นด้านการสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผน	
และสนับสนุนการดำเนินตามแผน	34
การเชื่อมต่อกับภาคประชาชนกับยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข	39
รูปธรรมการแก้ปัญหาทุกข์ของชุมชน	19

บทที่ 4 สรุปผลการศึกษา
ปัญหาอุปสรรคและการแก้ไข
ภาคผนวก

43

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนรูปแบบการบันทึกสมุดบันทึก รายรับ – รายจ่ายครัวเรือน	16
ตารางที่ 2 แสดงรูปแบบการบันทึกสมุดบันทึก รายรับ – รายจ่ายครัวเรือนแยกรายตำบล	21
ตารางที่ 3 แสดงความคืบหน้าของแผน-ข้อเสนอในตำบลเดิม(9 ตำบล)	25
ตารางที่ 4 แสดงประเด็นที่ตำบลต่างๆดำเนินการ	30
ตารางที่ 5 แสดงแผน-ข้อเสนอรายตำบล	31
ตารางที่ 6 แสดงแผน-ข้อเสนอที่ถูกพัฒนาเป็น โครงการบางตำบล	33
ตารางที่ 7 แสดงความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น – ท้องที่	34
ตารางที่ 8 แสดงการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)	35

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างคณะกรรมการฯ จังหวัดอุดรธานี

หน้า

7

บทคัดย่อ

โครงการประสานความร่วมมือแก้ไขปัญหาคาความยากจนพัฒนาสังคมและสุขภาวะ จังหวัดอุดรดิตถ์เกิดจากการสนับสนุนความร่วมมือ 3 ฝ่ายในจังหวัดอุดรดิตถ์ประกอบด้วย ภาคราชการ ภาควิชาการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์) และภาคประชาชน (เครือข่ายการเรียนรู้แผนชีวิตภาคประชาชน จังหวัดอุดรดิตถ์) เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาคาความยากจนแบบบูรณาการ โดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้งภายใต้การสนับสนุนของ สดจ.มท. และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ด้วยวิธีการจัดทำแผนและข้อเสนอ เพื่อแก้ไขปัญหาคาปัจจัยการผลิตของชุมชนนาร่อง 9 ตำบล 7อำเภอ ในจังหวัดอุดรดิตถ์ในปี 2548 ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ทำให้ภาคประชาชนสามารถสร้างแผนและข้อเสนอแก้ปัญหาคาตนเองที่มีระบบข้อมูลเป็นตัวช่วยตัดสินใจ เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาคาได้ผลตรงกับความต้องการของชาวบ้าน

ในปี 2550 จึงเกิดความร่วมมือของหน่วยงานเพิ่มขึ้นประกอบด้วย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร (ธกส.) กรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น (สถ.) และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กรมพัฒนาชุมชน(พช.) เพื่อทำให้เกิดความร่วมมือ สร้างการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาคาความยากจนภายใต้ โครงการความร่วมมือแก้ไขปัญหาคาความยากจน พัฒนาสังคมและสุขภาวะ จังหวัดอุดรดิตถ์ ดำเนินการตั้งแต่ 1 มีนาคม 2550 ถึง 31 กรกฎาคม 2551 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาคาในตำบลนาร่องเดิม และพื้นที่ขยายรวม 23 อปท. ให้เกิดผลลัพธ์เป็นรูปธรรม
2. สนับสนุนให้เกิดการบูรณาการ เกิดความร่วมมือระหว่างภาคประชาชน อปท. และหน่วยงานในจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อแก้ปัญหาคาความยากจนของประชาชน ในพื้นที่เป้าหมาย

โดยกระบวนการทำงานของเครือข่ายการเรียนรู้แผนชีวิตภาคประชาชน จังหวัดอุดรดิตถ์มีแนวทางสนับสนุนการสร้างแผนและข้อเสนอ คือ เน้นพัฒนาข้อเสนอเดิม แต่ก็เปิดให้คิดเรื่องใหม่ (โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์) ในตำบลนาร่องเดิมแต่กระบวนการจัดเก็บข้อมูลมากขึ้น สร้างข้อเสนอใน 2 ลักษณะได้แก่ต่อยอดกับแผน-ข้อเสนอเดิม ของตำบลเดิม และต่อยอดกับแผนในตำบลใหม่ จำนวน 14 อปท. (เลือกดำเนินการที่ละประเด็น) ซึ่งจะมีคณะทำงานตำบลของตำบลนั้นเป็นทีมดำเนินงาน โดยมีทีมอำนวยการซึ่งจัดแบ่งโซนอำเภอรับผิดชอบช่วยสนับสนุน ความคืบหน้าคณะทำงานตำบล จะร่วมประชุมกับทีมอำนวยการเป็นประจำรายเดือนทุกเดือน ซึ่งมีคณะทำงานตำบลทุกตำบล (จำนวนรวม23คณะทำงาน) และจากการดำเนินการดังกล่าวจะได้แผนงาน 2 ลักษณะประกอบด้วยแผนการดำเนินการแก้ปัญหาคาเฉพาะตำบลตนเองและแผนงานซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการร่วมกัน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าการสนับสนุนความร่วมมือจากท้องถิ่นท้องที่ระดับตำบล เป็นเงื่อนไขสำคัญ ทำให้ต้องประสานความร่วมมือทั้ง 3 ฝ่าย เกิดความร่วมมือจากทั้ง 3 ฝ่ายเข้า ประชุมคัดเลือกประเด็นปัญหาที่ต้องการนำร่องแก้ปัญหา และเกิดคณะทำงานตำบล และ คณะทำงานประเด็นจำนวน 23 ตำบล รวมทั้งการสนับสนุนจากท้องถิ่นท้องที่ โดยเฉพาะท้องถิ่น สนับสนุนการจัดประชุม สนับสนุนเจ้าหน้าที่ อบต. เทศบาลตำบล ช่างงานและประสานงานแกน นำเข้าร่วมประชุม เครือข่ายฯ ได้แลกเปลี่ยนกันและมีข้อสรุปร่วมกันว่าความร่วมมือดังกล่าว ทำให้ เกิดข้อดีมากกว่าการดำเนินงานแบบเดิมและเกิดพลังจากความร่วมมือ เป็นความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ทำให้หน่วยงานราชการภายนอกมาสนับสนุน ส่งผลให้คณะทำงานมีความมั่นใจต่อกระบวนการ จัดทำแผนและข้อเสนอ มีการสนับสนุน ไม่เคียดเคี้ยวมีความร่วมมือ และข้อเสนอได้รับการพิจารณา สนับสนุนให้เกิดเป็นรูปธรรม คนทำงานก็มีความอบอุ่นไม่ถูกปล่อยให้แก้ปัญหาโดยลำพัง และเป็น สร้างการเรียนรู้ฝึกการทำงานร่วมกัน โดยมีประเด็นปัญหาในตำบลที่สนใจจะดำเนินการแก้ไข เป็น เครื่องมือเรียนรู้ ทั้ง 3 ฝ่าย และพัฒนาเป็นความร่วมมืออันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาลำดับต่อไป

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

สืบเนื่องมาจากการที่สนง.กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ร่วมกับสนง.กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ร่วมมือกับภาคีต่างประกอบด้วย สนง.พัฒนาและปรับปรุงระบบราชการพลเรือน (กพร.) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(พม.) กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น (สถ.) กรมการปกครอง กรมพัฒนาชุมชน (พช.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำกัด (ธกส.) ธนาคารส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนขนาดย่อม (SME) โดยสกว.เป็นแกนนำสนับสนุนให้ภาคีต่างๆ ดังที่กล่าวมาร่วมกับภาคประชาชนในจังหวัด (เครือข่ายการเรียนรู้แผนชีวิตภาคประชาชนจังหวัดอุดรดิตถ์) ร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล) และหน่วยงานในระดับจังหวัด ร่วมกันจัดทำแผนและข้อเสนอเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยใช้กระบวนการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ในระดับครัวเรือนและตำบล

เครือข่ายการเรียนรู้แผนชีวิตภาคประชาชน จ.อุดรดิตถ์ ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจากโครงการบูรณาการแก้ไขปัญหาความยากจน ตั้งแต่ปี2548-49 ที่ผ่านมาในระยะตั้งแต่ มีนาคม 2550 ถึง พฤษภาคม 2551 ตามตัวโครงการประสานความร่วมมือบูรณาการแก้ไขปัญหาความยากจนพัฒนาสังคมสุขภาวะ จ.อุดรดิตถ์เครือข่ายมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนการดำเนินการสร้างการเรียนรู้แก้ไขปัญหาความยากจน โดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง โดยใช้ข้อมูลสนับสนุน ในเชิงปริมาณต้องการสนับสนุนต่อยอดกับการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมา (โครงการบูรณาการฯ) พื้นที่ตำบลนาร่องเดิม 9 ตำบลและตำบลขยาย14 ตำบลรวมจำนวน 23 ตำบล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาในตำบลนาร่องเดิม และพื้นที่ขยายรวม 23 อปท. ให้เกิดผลลัพธ์เป็นรูปธรรม
2. สนับสนุนให้เกิดการบูรณาการ เกิดความร่วมมือระหว่างภาคประชาชน อปท. และหน่วยงานในจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน ในพื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่เป้าหมาย

อำเภอ	จำนวนตำบล / เทศบาล	ตำบลนำร่องเดิม ที่ดำเนินการ	ตำบลขยาย	รวมพื้นที่ดำเนินการ
เมือง	17/3	ตำบลวังคีน	1.ตำบลหาดกรวด 2. ตำบลป่าเช่า 3. ตำบลถ้ำคลอง 4. ตำบลขุนฝาง	5
พิชัย	11/2	1.ตำบลนาอิน 2.ตำบลคอรุม	1. ตำบลบ้านหม้อ 2. ตำบลพญาแมน 3. ตำบลในเมือง 4. ตำบลคารา 5. ตำบลไร่ฮ้อย 6. ตำบลบ้านโคน	8
ตรอน	5/2	ตำบลวังแดง	ตำบลข่อยสูง	2
ทองแสนขัน	4/1	1.ตำบลผักขวง 2.ตำบลป่าคาย	ตำบลน้ำพี	3
น้ำปาด	6/1	ตำบลบ้านฝาย	1. ตำบลแสนตอ 2. ตำบลห้วยมุ่น	3
พากทำ	4/1	ตำบลสองห้อง	ตำบลบ้านเสี้ยว	2
บ้านโคก	4/1	-	ตำบลม่วงเจ็ดต้น	1
ท่าปลา	8/2	ตำบลจริม	1. ตำบลนางพญา 2. ทศ.ตำบลท่าปลา 3. ตำบลท่าแฝก	4
ลับแล	8/3	-	-	-
รวม	67/16	9	18 / 1	27 / 1

หลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย

1. เป็นพื้นที่ที่ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ที่ดีและมีการ
ร่วมงานกันอยู่เสมอ

2. มีองค์กรภาคประชาชนปฏิบัติการอยู่แล้ว และมีความเข้มแข็ง
3. มีการร่วมงานกับภาคราชการ และมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกันบ้างพอสมควร
4. มีคนจนจดทะเบียนความยากจน และมีความหลากหลายของปัญหา
5. มีประสบการณ์ชุดความรู้บ้างพอสมควรมีความเชื่อถือในระดับหนึ่ง

แนวทางการดำเนินการ

จากการดำเนินการที่ผ่านมาคณะทำงานมีความเห็นร่วมกันว่า จำเป็นจะต้องร่วมมือ และสร้างการยอมรับ จากหน่วยงานราชการมากยิ่งขึ้นกว่าที่เคยเป็นมา จึงแบ่งทีมงานออกเป็น 2 ทีม ประกอบด้วย ทีมประสานงานกลาง มอบหมายให้ 3 คนจากทีมอำนวยการกลาง เครือข่ายประสานงานกับหน่วยงาน ราชการระดับจังหวัดและทีมประสานภาคี การประสานงานกับพื้นที่ตำบล มอบหมายให้ทีมประสานงานพื้นที่ ประกอบด้วยตัวแทนประเด็นจากพื้นที่ จำนวนพื้นที่ละ 1-3 คน รวม 22 คน ประสานรายประเด็น (1 คน1 ประเด็นประกอบด้วยประเด็นน้ำ 9 คน ประเด็นที่ดิน 4 คน ประเด็นสวัสดิการ 9 คน

และสนับสนุนให้คณะกรรมการอำนวยการโครงการประชุมประจำเดือนทุกเดือนต่อเนื่อง มีการทบทวนกลไกการทำงานที่ผ่านมา ประกอบด้วยคำแนะนำของทีมสกว.และผู้ประสานงานภาคี มีแนวคิดว่าการดำเนินงานจะบรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องมีการเพิ่มประสิทธิภาพของการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทำให้เพิ่มทีมประสานความร่วมมือภาคีเข้ามาเพื่อประสานกับส่วนกลาง (หน่วยงานต่างๆและจังหวัด) มีการแบ่งเป็นภารกิจประสานหน่วยงาน ประสานวิชาการ เพื่ออุดช่องว่างบุคลากรที่ลาออกไป และอุดช่องว่างความถนัดของผู้ประสานงาน ซึ่งจะทำได้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในระดับจังหวัดเป็นอย่างดี ในเรื่องการประสานข้อเสนอต่อหน่วยงาน และต่อขอความร่วมมือสนับสนุนข้อเสนอ ทีมอำนวยการได้แบ่งการประสานงานกับพื้นที่ออกเป็นโซนเหนือและใต้เพื่อสะดวกแก่การเดินทางตามความถนัด

สร้างความร่วมมือกับภาคีใหม่ เปิดพื้นที่ใหม่และพัฒนาสนับสนุนข้อเสนอในระยะ 3 เดือนแรกในระดับจังหวัดได้ดำเนินการขอเข้าพบและประสานงานกับ นายอำเภอเมือง นายอำเภอลับแล ปลัดอำเภอเมือง พัฒนาการอำเภอพาคทา ปลัดอำเภอบ้านโคก เพื่อร่วมดำเนินการในพื้นที่ขยาย ร่วมชี้แจงโครงการ และทำความเข้าใจ ทำให้ได้พื้นที่ขยายจำนวน 6 ตำบล (ป่าเช่า ถ้ำฉลอง ขุนฝาง หาดกรวด ม่วงเจ็ดต้น และทุ่งขี้)

การสนับสนุนแผนและข้อเสนอ ในระดับจังหวัดใช้ภาคีหลักเดิม ตามประเด็นที่คณะทำงานตำบลต้องการต่อขอ นอกจากนี้ยังสนับสนุนความร่วมมือกับพหุ.ภาคเหนือเรื่องแผนที่ 1:4,000 สนับสนุนข้อมูลประเด็นที่ดินในอำเภอท่าปลา 3 ตำบล และคร.ชญา ณรงค์ฤทธิ์ สนับสนุนระบบแผนที่ 9 การใช้ที่ดินและน้ำในตำบลเดิม 9 ตำบล มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ได้หารือกับอธิการบดีเรื่องทีมสนับสนุนวิชาการ และสนับสนุนข้อเสนอด้านจัดการน้ำ และการลด

รายจ่ายเพิ่มรายได้ โดยเลือกพื้นที่ที่พร้อมเริ่มเอาความรู้ที่มหาวิทยาลัยมี สนับสนุนความต้องการของ ตำบลตามแผนและข้อเสนอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีลำนานาวิทยาเขตพิษณุโลก ร่วมกับปศุสัตว์ อำเภอทองแสนขัน เรื่องพัฒนาต่อยอดการแก้ไขปัญหาคความยากจนสนับสนุนเรื่องการจัดอบรม และแนวทางการเลี้ยงแพะแก่เกษตรกร

บทที่ 2

กระบวนการดำเนินงาน

กลไกการดำเนินงาน

ได้ดำเนินการสร้างความเข้าใจคณะทำงานตำบล อาสาสมัครทำความเข้าใจครัวเรือนต่อการบันทึกข้อมูล และทุกตำบลจะมีแกนนำทุกกลุ่มที่จัดเก็บรับผิดชอบติดตามรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือน นำส่ง อปท. เพื่อดำเนินการบันทึกข้อมูลลงโปรแกรม และจะมีการนำผลมาประมวลและสร้างแผนและข้อเสนอเป็นระยะๆแล้วแต่พื้นที่ตำบล และได้จัดอบรมทำความเข้าใจแก่อาสาสมัครติดตามรวบรวมข้อมูล และ อาสาสมัครจดบันทึกบันชีครัวเรือน แก่พื้นที่เก่าและใหม่แล้ว ซึ่งได้กลไกการดำเนินงานออกเป็น 4 ระดับ ประกอบด้วย

1. ประชุมทีมอำนวยการโครงการฯ เพื่อทำความเข้าใจเป้าหมาย วิธีการจัดเก็บข้อมูลได้แยกออกเป็น 2 ประเด็น คือ เป้าหมายอุดหนุนของครัวเรือนจะใช้แบบวิธีการจะแบ่งตามอาสาสมัครที่แต่ละตำบลสนใจจะดำเนินการ จำนวนทั้งสิ้น 3,154 ชุด และข้อมูลเฉพาะประเด็นที่สนใจจะใช้แบบจัดเก็บข้อมูลเฉพาะประเด็นซึ่งจะตรงกับประเด็นที่ตำบลนำร่องแก้ไขปัญหา

2. ประชุมทีมคณะทำงานทุกตำบล จำนวน 2 อปท. เพื่อดำเนินการ วางแผนการจัดเก็บข้อมูลและประสานงานกับ อปท.ช่วยบันทึกข้อมูลและประมวลข้อมูล ทำให้ได้เจ้าหน้าที่ของ อปท. (เจ้าหน้าที่วิเคราะห์, เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน, เจ้าหน้าที่เกษตร)มาช่วยประมวลข้อมูล จำนวน 20 คน 20 อปท.

3. จัดอบรมและสร้างกลไกการติดตามรวบรวมข้อมูลเป็นรายหมู่บ้าน มาส่งให้ อปท. ทุกเดือน พร้อมทั้งอบรมให้ทีมติดตามเข้าใจเป้าหมายการรวบรวมข้อมูล ตามรูปแบบของแต่ละตำบล ทุกตำบล รวม 183 คน

4. การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ กลไกและการดำเนินงานคณะทำงานอำนวยการโครงการได้จัดให้มีส่วนประชาสัมพันธ์ของโครงการฯ ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ระดับจังหวัด มีการร่วมมือกับ นสพ. ท้องถิ่น (พิมพ์โพสต์) เปิดคอลัมน์ประจำในปกหน้าด้านหน้าใน (หน้า 2) ลงข่าวความร่วมมือกับส่วนราชการ อปท. ความเคลื่อนไหว ผลงาน และประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน ของโครงการ ประสานฯและเครือข่ายการเรียนรู้แผนชีวิตภาคประชาชนอุดรดิต์ ทุก 15 วัน เริ่มตั้งแต่ ฉบับเดือน 1 มีนาคม 2550 จนถึงปัจจุบัน

การสร้างกลไกดำเนินงาน

โครงการประสานความร่วมมือบูรณาการแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาสังคมสุขภาวะ จ.อุดรดิต์ เป็นการดำเนินการต่อเนื่องมาจากการร่วมแก้ไขปัญหาความยากจน (โครงการบูรณาการ

๔) แก่นนำ คณะทำงาน ภาวดีความร่วมมือ เพิ่มขึ้นจากเดิมในส่วนพื้นที่ (คณะทำงานตำบลฯ) และ ภาวดีความร่วมมือซึ่งนับได้ว่าก้าวหน้าจากเดิมมาก โดยมีการปรับกลไกดังต่อไปนี้

- **ทีมอำนวยการเดิม**ประกอบด้วยตัวแทนตำบลเดิม ปราชญ์ชาวบ้าน สื่อมวลชน นักธุรกิจ ตัวแทนองค์กรชาวบ้าน รวม 19 คน ได้จัดแบ่งทีมออกเป็น 2 ระดับเพื่อให้ภารกิจชัดเจน และ ครอบคลุมงานที่ดำเนินการกันอยู่ประกอบด้วย

- **คณะทำงานประสานภาคี** มีองค์ประกอบจากตัวแทนของ ทีมอำนวยการ สกว. หน่วยงานราชการ ในระดับจังหวัด (สนง.ทรัพยากรน้ำ พช. สนงจังหวัด) รวม 8 คน เพื่อช่วยสนับสนุน กระบวนการ สร้างแผนในพื้นที่ ตำบล ให้สามารถที่จะขอรับงบประมาณสนับสนุนได้จาก หน่วยงาน ในระดับจังหวัด

- **คณะทำงานถอดความรู้** และวิชาการ มีองค์ประกอบของ ปราชญ์ชาวบ้าน อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ รวมจำนวน 5 คน

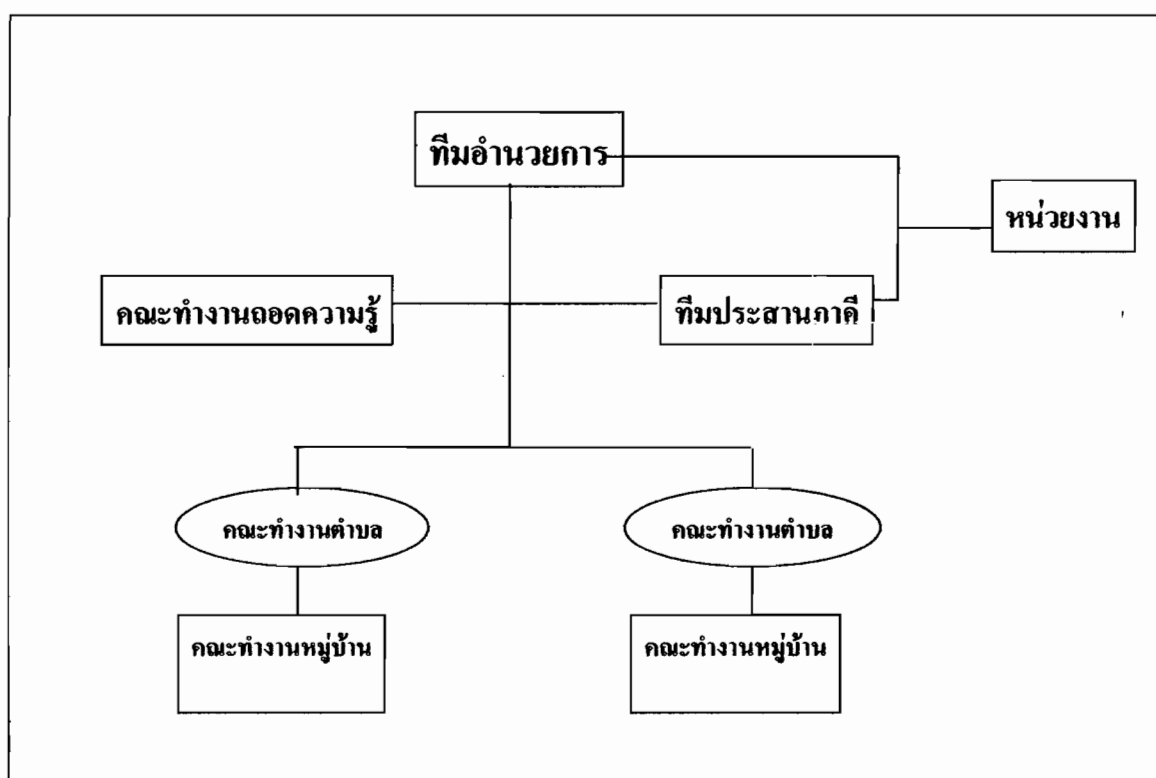
- **บทบาท** ได้ดำเนินงานสนับสนุนให้คณะกรรมการอำนวยการโครงการประชุม ประจำเดือนทุกเดือนต่อเนื่องมารวมกว่า 20 ครั้ง มีการทบทวนกลไกการทำงานที่ผ่านมา ประกอบ กับคำแนะนำของทีมสกว.และผู้ประสานงานภาคี มีข้อสรุปตรงกันว่าที่ผ่านมา การดำเนินงานจะ บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องมีการเพิ่มประสิทธิภาพของการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทำให้เพิ่มทีมประสานความร่วมมือภาคีเข้ามาเพื่อประสานกับส่วนกลาง (หน่วยงานต่างๆ และศาลากลาง) จำนวน 3 คนในช่วง 6 เดือนแรก และปรับเปลี่ยนในระยะ 9 เดือนหลังแบ่งเป็น ภารกิจประสานหน่วยงาน ประสานวิชาการ เพื่ออุดช่องว่างบุคลากรที่ลาออกไป และอุดช่องว่าง ความถนัดของผู้ประสานงาน ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในระดับจังหวัดเป็นอย่างดี ในเรื่องการประสานข้อเสนอต่อหน่วยงาน และต่อขอความร่วมมือสนับสนุนข้อเสนอ ทีม อำนวยการได้แบ่งการประสานงานกับพื้นที่ออกเป็น โชนเหนือและใต้เพื่อสะดวกแก่การเดินทาง ตามความถนัด

- **การสนับสนุนแผนและข้อเสนอ** ในระดับจังหวัดใช้ภาคีหลักเดิม ตามประเด็นที่ คณะทำงานตำบลต้องการต่อขอ สนง.สปก.จ.อุดรดิตถ์ ร่วมกระบวนการออกเอกสารสิทธิ์ใน ตำบลผักขวง สนง.ทรัพยากรน้ำภาค 9 ประชุมร่วมกัน 3 ครั้ง สนง.ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจ.อุดรดิตถ์ ประชุมร่วมกัน 1 ครั้ง พัฒนาชุมชนจังหวัดประชุมร่วมกัน 3 ครั้ง พัฒนา ชุมชนอำเภอที่รับผิดชอบตำบลร่วมสนับสนุนการสร้างแผนและข้อเสนอในพื้นที่ตำบลจำนวน 6 ตำบล สนง.นิคมลำนาน้ำให้ข้อมูลแผนที่ รายชื่อเพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาที่ดินอ.ท่าปลา พัฒนา ที่ดินจังหวัดอุดรดิตถ์ ประชุมร่วมกัน 1 ครั้งเพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาแหล่งน้ำในพื้นที่ 9 ตำบล เดิม ในเดือนมิถุนายนได้ร่วมกันพัฒนาข้อเสนอประเด็นจัดการน้ำใน 9 ตำบลเดิม และ 6 เดือน ก่อนปิดโครงการได้ประสานงานกับภาควิชาการมากขึ้นเพื่อต่อขอข้อเสนอใน 23 ตำบลในเรื่องลด รายจ่ายเพิ่มรายได้ และการแก้ปัญหาน้ำในพื้นที่อำเภอฟิซัย นอกจากนี้ยังสนับสนุนความร่วมมือกับ

พอช.ภาคเหนือเรื่องแผนที่ 1:4,000 สนับสนุนข้อมูลประเด็นที่ดินในอำเภอท่าปลา 3 ตำบล และคร.ชฎา ณรงค์ฤทธิ์ สนับสนุนระบบแผนที่ 9 การใช้ที่ดินและน้ำในตำบลเดิม 9 ตำบล มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ได้หารือกับอธิการบดีเรื่องทีมสนับสนุนวิชาการ และ สนับสนุนข้อเสนอด้านจัดการน้ำ และการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ โดยเลือกพื้นที่ที่พร้อมเริ่มเอาความรู้ทีมมหาวิทยาลัยมี สนับสนุนความต้องการของตำบลตามแผนและข้อเสนอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีวิทยาเขตพิษณุโลก ร่วมกับปศุสัตว์อำเภอทองแสนขัน เรื่องพัฒนาต่อยอดการแก้ไขปัญหาความยากจนสนับสนุนเรื่องการจัดอบรมและแนวทางการเลี้ยงแพะแก่เกษตรกร

- **บูรณาการตำบล** คนรุ่นใหม่ที่ได้ใจเอาธุระต่อปัญหาในตำบลตนเอง นับเป็นความฉลาดของทีมอำนวยการของเครือข่ายที่ต้องการอุดช่องว่างงานบูรณาการ เอกสาร และสนับสนุนงานประสานงาน ให้กับแกนนำคณะทำงานตำบล ซึ่งทำให้งานด้านเอกสารของเครือข่าย (เอกสารการเงิน เอกสารรายงาน) ครบและถูกต้อง ทำให้คณะทำงานตำบลไม่ต้องมากังวลกับงานเอกสาร (ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ถนัดและมักต้องแก้ไข) ขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อเรียนรู้การทำงานของคนรุ่นใหญ่ด้วย และเป็นการสนับสนุนให้ผู้ที่มีสนใจใฝ่รู้ต่อการทำงานในตำบลตนเองได้มากขึ้นด้วย

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างคณะทำงานโครงการฯ จังหวัดอุตรดิตถ์

ภาคีความร่วมมือ

โครงการประสานความร่วมมือบูรณาการแก้ไขปัญหาคาความยากจน พัฒนาสังคมสุขภาวะ จ.อุดรดิตถ์ ดำเนินการต่อเนื่องมาจากการร่วมแก้ไขปัญหาคาความยากจน (โครงการบูรณาการฯ) แกนนำ คณะทำงาน ภาคีความร่วมมือ เพิ่มขึ้นจากเดิมในส่วนพื้นที่ (คณะทำงานตำบลฯ) และภาคีความร่วมมือซึ่งนับได้ว่าก้าวหน้าจากเดิมมาก โดยประกอบด้วยภาคส่วนต่างๆดังต่อไปนี้

- ทีมอำนวยการเดิมประกอบด้วยตัวแทนตำบลเดิม ปราชญ์ชาวบ้าน สื่อมวลชน นักธุรกิจ ตัวแทนองค์กรชาวบ้าน รวม 19 คนได้จัดแบ่งทีมออกเป็น 2 ระดับเพื่อให้ภารกิจชัดเจน และครอบคลุมงานที่ดำเนินการกันอยู่ประกอบด้วย

คณะทำงานประสานภาคี เมืองค์ประกอบจากตัวแทนของ ทีมอำนวยการ สกว. หน่วยงานราชการ ในระดับจังหวัด (สนง.ทรัพยากรน้ำ พช. สนงจังหวัด) รวม 8 คน เพื่อช่วยสนับสนุน กระบวนการ สร้างแผนในพื้นที่ ตำบล ให้สามารถที่จะขอรับงบประมาณสนับสนุนได้จาก หน่วยงาน ในระดับจังหวัด

คณะทำงานถอดความรู้ และวิชาการ เมืองค์ประกอบของ ปราชญ์ชาวบ้าน อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ รวมจำนวน 5 คน

ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ท้องถิ่น-ท้องที่-แกนนำ ตัวจักรที่สำคัญซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างและสนับสนุนข้อเสนอ โดยคัดเลือกพื้นที่ซึ่งมีทุนเดิม ทำให้เกิดคณะทำงานซึ่งหลากหลาย ทุกฝ่ายมาร่วมกันสร้างแผนและข้อเสนอ เรียกว่า “คณะทำงานสร้างแผนและข้อเสนอระดับตำบล” รวมจำนวน 157 คนจาก 14 ตำบล ซึ่งก่อให้เกิดการสนับสนุนด้านจกนท. วิเคราะห์ เกษตร พัฒนา สังคม อุปกรณ์ การประสานงานและสถานที่ประชุม จากอปท. และพยายามสร้างกลไกดำเนินงาน เรื่องประเด็นๆแต่ยังไม่มียกยทบาทมากนัก เพราะยังไม่ได้ดำเนินการเองอย่างเป็นรูปธรรมแต่ก็มีทีมทำงานเป็นประเด็นรวม 4 ประเด็น

ธุรกิจตำบล คนรุ่นใหม่ใส่ใจเอาระยะต่อปัญหาในตำบลตนเอง นับเป็นความฉลาดของ ทีมอำนวยการของเครือข่ายฯที่ต้องการอุดช่องว่างงานธุรกิจ เอกสาร และสนับสนุนงาน ประสานงาน ให้กับแกนนำคณะทำงานตำบล ซึ่งทำให้งานด้านเอกสารของเครือข่าย (เอกสาร การเงิน เอกสารรายงาน) ครบและถูกต้อง ทำให้คณะทำงานตำบลไม่ต้องมากังวลกับงานเอกสาร (ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ถนัดและมักต้องแก้ไข) ขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อเรียนรู้การทำงานของคนรุ่นใหญ่ด้วย และเป็นการสนับสนุนให้ผู้ที่สนใจใฝ่รู้ต่อการทำงานในตำบลตนเองได้มากขึ้นด้วย

การประสานภาคี

- สร้างความร่วมมือกับภาคีใหม่ เปิดพื้นที่ใหม่และพัฒนาสนับสนุนข้อเสนอในระยะ 3 เดือนแรกในระดับจังหวัดได้ดำเนินการขอเข้าพบและประสานงานกับ นายอำเภอเมือง นายอำเภอ

ลับแล ปลัดอำเภอเมือง พัฒนาการอำเภอปากท่า ปลัดอำเภอบ้านโคก เพื่อร่วมดำเนินการในพื้นที่ขยาย ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกท่านที่กล่าวมา ร่วมชี้แจงโครงการ และทำความเข้าใจ ทำให้ได้พื้นที่ขยายจำนวน 6 ตำบล (ป่าเซ่า ถ้ำล่อง ขุนฝาง หาดกรวด ม่วงเจ็ดต้น และทุ่งขี้) ในระดับอำเภอคณะทำงานเครือข่ายฯ ประเด็นได้ทาบทามนายกอบต. และแกนนำร่วมเป็นพื้นที่ขยาย ในตำบลที่เหลือจำนวน 11 อบต. 1 เทศบาล (ไร่ฮ้อย บ้านหม้อ ในเมือง คารา ทาสัก พญาแมน ข่อยสูง แสนดอ ท่าแฝก นางพญา น้ำพี และท่าปลา) ในระยะช่วง 3 เดือนก่อนปิดโครงการ ตำบลบ้านเสี้ยวได้เข้าร่วมเพิ่มเติม

- **ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่** ท้องถิ่น-ท้องที่-แกนนำ ตัวจักรที่สำคัญซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างและสนับสนุนข้อเสนอ โดยคัดเลือกพื้นที่ซึ่งมีทุนเดิม ทำให้เกิดคณะทำงานซึ่งหลากหลายทุกฝ่ายมาร่วมกันสร้างแผนและข้อเสนอ เรียกว่า “คณะทำงานสร้างแผนและข้อเสนอระดับตำบล” รวมจำนวน 157 คนจาก 14 ตำบล ซึ่งก่อให้เกิดการสนับสนุนด้านจнт. วิเคราะห์ เกษตร พัฒนา สังคม อุปกรณ์ การประสานงานและสถานที่ประชุม จากอปท. และพยายามสร้างกลไกดำเนินงานเรื่องประเด็นฯ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์มากนัก เพราะยังไม่ได้ดำเนินการเองอย่างเป็นรูปธรรมแต่ก็มีทีมงานเป็นประเด็นรวม 4 ประเด็น

กระบวนการจัดเก็บข้อมูล

กระบวนการจัดเก็บข้อมูล คณะทำงานตำบลได้จัดแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ลักษณะ ประกอบด้วย ข้อมูลรายรับรายจ่ายครัวเรือน ข้อมูลชุมชน และข้อมูลประเด็นเฉพาะ ข้อมูลรายรับรายจ่ายครัวเรือนได้ตั้งเป้าหมายที่จะเก็บข้อมูล 10% ของทั้งหมด รับแบบจัดเก็บข้อมูลครัวเรือน บัญชีรายรับรายจ่ายจำนวนทั้งสิ้น 3,200 ชุด มีการจัดเก็บใน 3 ลักษณะ คือ

1. เก็บในพื้นที่นำร่องบางหมู่บ้าน

2. เก็บกระจายทั่วตำบล

3. เก็บเฉพาะบางกลุ่ม

1. สร้างคณะทำงานหรืออาสาสมัคร จัดเก็บข้อมูลในทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล

2. อบรมเตรียมความพร้อมค่อเป้าหมายการจัดเก็บข้อมูล และเทคนิคพร้อมทำความเข้าใจ

ต่อการจัดเก็บข้อมูลรายครัวเรือน

3. จัดเก็บข้อมูลโดยอาสาสมัคร ซึ่งผ่านการอบรม และมีความเข้าใจค่อเป้าหมายจัดเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

4. ตัวชี้วัดในการสนทนาจัดเก็บข้อมูลรายครัวเรือน มี 2 ประเด็นประกอบด้วย

- จัดเก็บให้ได้ตามเป้าหมายรายตำบล

- ผู้ให้ข้อมูลสามารถมีข้อเสนอต่อการแก้ไขปัญหาในระดับครัวเรือน

4. ในหมู่บ้านที่จะจัดเก็บข้อมูลจะต้องผ่านกิจกรรมทำความเข้าใจในระดับหมู่บ้านก่อนเพื่อความเข้าใจเป้าหมายและวิธีการของเขาในการจัดทำแผนชีวิตและข้อเสนอฯ

กระบวนการจัดทำแผนและข้อเสนอภาคประชาชน

ภายหลังจากการสำรวจข้อมูลครัวเรือนและหารือร่วมกันทั้งอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการทำความเข้าใจกันจนสามารถสร้างแผนชีวิตและข้อเสนอฯ การดำเนินงานก็ได้ดำเนินต่อไปอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง คณะทำงานได้ประชุมและมีข้อสรุปต่อแผนงานและขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การทำงานจัดทำแผนชีวิตและข้อเสนอฯ เป็นการทำงานที่มีเป้าหมายอยู่ที่การเชื่อมโยงภาคประชาชนในจังหวัดเข้าด้วยกันเพื่อไปมีส่วนร่วมกับหน่วยงานในการกำหนดนโยบายในระดับจังหวัด

2. การดำเนินงานที่ยาวและยากที่จะสำเร็จได้ในระยะเวลาอันใกล้ จำเป็นต้องสะสมชัยชนะภาคประชาชนอยู่ตลอดเวลา การผลักดันให้เกิดการสนับสนุนตามแบบแผนและข้อเสนอจึงเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่จะทำให้เกิดแนวทางการบรรลุเป้าหมายในข้อแรก

3. การแบ่งขั้นตอนการทำงานครั้งนี้ได้ทำการแบ่งขั้นตอนตามหลักการต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่บนพื้นฐานหลักการดังนี้

- การจัดทำข้อเสนอบนพื้นฐานการเรียนรู้ของภาคประชาชนและการร่วมมือกับทุกฝ่าย

- การพัฒนาระดับบุคลากรแกนนำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งวิธีคิด และปฏิบัติการ

- การติดตามสนับสนุนประสานงานเจรจาต่อรองให้แผนชีวิตและข้อเสนอฯ ได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นจะพบว่าเป็นเป้าหมายและวิธีการที่ต้องใช้ระยะเวลา และการปฏิบัติการจริงเพื่อบรรลุเป้าหมายและสามารถแก้ปัญหาความยากจนของชาวบ้านได้จริง

ในที่นี้จะกล่าวถึงแต่เฉพาะการจัดทำแผนชีวิตและข้อเสนอฯ มีการจัดดำเนินการบนพื้นฐานของพื้นที่เป็นตัวตั้ง ได้จัดแบ่งขั้นตอนและดำเนินการออกเป็น 5 ขั้น ได้แก่

1) ขั้นเตรียมการเพื่อการจัดทำแผนชีวิตและข้อเสนอฯ เพื่อสร้างกลไกรับผิดชอบดำเนินงานหลัก แกนนำได้สำรวจรวบรวมแกนนำตัวแทนเครือข่าย ภาคประชาสังคมต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน ได้ทำความเข้าใจร่วมกันเพื่อสร้างความตระหนักในการทำงานต่อขอคนพื้นฐานของการทำงานกับพื้นที่ ของเครือข่ายประเด็นของตนเอง (การทำงานเชิงพื้นที่) และรวบรวมภาคีภาคส่วนต่าง ๆ มารวมกันในการแก้ปัญหาที่เครือข่ายประสบ การใช้ข้อเด่น ข้อแข็ง ของแต่ละภาคส่วนมาปฏิบัติการร่วมกัน (การบูรณาการ)

เมื่อเกิดความเข้าใจและเห็นทิศทางของเป้าหมายร่วมกันแล้วทีมงานเหล่านี้ได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและสร้างแผนเพื่อปฏิบัติการสร้างแผนชีวิตและข้อเสนอฯ พร้อมจัดแบ่งบทบาทออกเป็นคณะทำงานอำนวยการ คณะทำงานประสานภาคี คณะทำงานสนับสนุนงานวิชาการและข้อมูลและคณะทำงานจัดทำแผนชีวิตและข้อเสนอด้านการจัดการปัจจัยการผลิตระดับตำบล

เมื่อจัดทำแผนชีวิตและข้อเสนอโดยกระบวนการใช้ข้อมูล เพื่อการจัดการเชิงพื้นที่ จำเป็นต้องมีการประสานงานกับทุกภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อเกิดความเข้าใจในการมีส่วนร่วมและยอมรับการจัดทำข้อมูลในการจัดทำข้อเสนอ การประสานกลไกต่าง ๆ เพื่อมีส่วนร่วมหนุนเสริม จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ

2) ขั้นตอนจัดทำแผนชีวิตและข้อเสนอฯ เพื่อให้เกิดแผนที่มีความมีประสิทธิภาพ ไม่กว้างขวางเกินไป และเกิดรูปธรรมการเรียนรู้ของภาคประชาชนอย่างแท้จริง คณะทำงานอำนวยการได้หารือและจัดแบ่งขั้นตอนการทำแผนชีวิตและข้อเสนอเอาไว้เป็น 3 ขั้นตอนหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นเตรียมจัดทำแผนชีวิตและข้อเสนอฯ เมื่อได้กลไกคณะทำงานระดับตำบลและระดับหมู่บ้านแล้วจำเป็นจะต้องมาสร้างความเข้าใจในระดับ 2 ประกอบด้วย

* ทำความเข้าใจกับคณะทำงานฯ ระดับตำบล แกนนำ อบต. ทุกภาคส่วน การทำความเข้าใจในระดับตำบลทำให้เกิดการเลื้อนสังคม ใน 2 ลักษณะคือ การดึงภาคีส่วนต่าง ๆ เข้าร่วมตระหนักและสร้างเป้าหมายร่วมกัน ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดการจัดแบ่งบทบาทภารกิจในระดับตำบลต่อการจัดทำแผนฯ เช่นตำบลคอรั่มมอบให้คุณอัญญาภรณ์เป็นวิทยากรกระบวนการ รุรการตำบลเป็นผู้ดูแลการสนับสนุนงบประมาณ นายก อบต.คอรั่ม ช่วยประสานงานกับทุกส่วน ตำบลบ้านฝาย คุณจันทน์ปภา ร่วมกับกำนันและนายก อบต. อำนวยการจัดทำแผนชีวิตและข้อเสนอฯ รุรการตำบลประสานงาน เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นวิทยากร เป็นต้น ในลักษณะต่อมาคือ การทำแผนร่วมกันของคนทำงานฯระดับตำบล เป็นแผนปฏิบัติการจัดทำแผนรายหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้านในตำบล และการสนับสนุนจากรุรการตำบลและ ผู้ประสานตำบลซึ่งจะประสานกับคณะทำงานอำนวยการฯ เพื่อการสนับสนุน

* การทำความเข้าใจในระดับหมู่บ้าน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นการทำความเข้าใจแก่ผู้ที่จัดทะเบียน สย. ผู้ที่เค็ดรื้อน และผู้ที่ขาดโอกาสโดยตรง กระทำหลังจากที่การทำความเข้าใจระดับตำบล ลุล่วงแล้ว เกิดแผนการทำความเข้าใจ ในระดับหมู่บ้านรายหมู่บ้าน

การปฏิบัติการมักจะเป็นทีมวิทยากร คณะทำงานระดับตำบล ในหมู่บ้านนั้น ๆ และคณะทำงานระดับตำบล ท่านอื่น เข้ามาร่วมกันทำความเข้าใจ มักจะเลือกวันที่ผู้ใหญ่บ้านกำนัน ประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน

เป็นขั้นตอนที่จะตอบคำถามใหญ่ของ คณะทำงานระดับตำบล ว่าชุมชนจะเข้าร่วมขบวนการจัดทำแผนชีวิตและข้อเสนอฯ หรือไม่และมีขั้นตอนที่หมู่บ้านจะดำเนินการอย่างไรบ้าง

กล่าวโดยสรุป เมื่อทำความเข้าใจในระดับตำบล และหมู่บ้าน จะได้ผลสัมฤทธิ์ดังต่อไปนี้

- (1) เกิดคณะทำงานที่เข้าร่วมอย่างหลากหลายและมากกลุ่ม(เกิดกลไกหลากหลาย)
- (2) มีคำตอบจากตำบลและหมู่บ้านว่าจะร่วมดำเนินการจัดทำแผนชีวิตและข้อเสนอฯหรือไม่
- (3) เกิดเป้าหมายร่วมของหมู่บ้าน ตำบลว่าจะดำเนินการจัดทำแผนไปสิ้นสุดที่ตรงไหน
- (4) เกิดการแบ่งงานแบ่งบทบาทของคณะทำงานฯ ระดับตำบล
คณะทำงานหมู่บ้าน ต่อการประสานงานการจัดทำแผน การสนับสนุน
- (5) เกิดการทำงานที่ทุกภาคส่วนได้ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
บริหารเงินงบประมาณ ร่วมกันของภาคประชาชนในระดับตำบล
- (6) เกิดวิธีคิดการประสาน การดำเนินงานกับภาคี ภาคส่วนองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) เพื่อร่วมกันผลักดันไปสู่ผลสำเร็จ
- (7) เกิดความตระหนักและร่วมเป็นอาสาสมัครสนทนาลงพื้นที่เก็บข้อมูล
ครัวเรือนของหมู่บ้านและตำบล

3)ขั้นการวิเคราะห์-สังเคราะห์จัดทำข้อเสนอ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา การวิเคราะห์ สังเคราะห์ จะทำให้ชาวบ้านตระหนักต่อสาเหตุความรุนแรงของปัญหาและคิดหาวิธีที่จะแก้ไขปัญหาก็กำหนดรายละเอียดง่าย ๆ เหมาะแก่ชาวบ้าน โดยคณะทำงานอำนวยการฯ และคณะทำงานระดับตำบล และส่วนวิชาการข้อมูล ความรู้ วิทยากร คณะทำงานระดับตำบล ทุกตำบล ได้มีการจัดประชุมปฏิบัติการร่วมกัน ประจำ เพื่อทำความเข้าใจข้อมูลที่ประมวลได้ สร้างเครื่องมือการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอฯ

การดำเนินการในพื้นที่ มีการดำเนินการขั้นตอนใหญ่ๆ 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลที่ผ่านการประมวลแล้วมาสรุปรูปแบบการนำเสนอ เพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณา แสดงด้วยตัวเลข แสดงด้วยตารางตัวเลข แสดงด้วยกราฟแท่ง กราฟวงกลม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 จัดเวทีหารือกันกับคณะทำงานระดับตำบล เพื่อแบ่งงานกันทำ จะดำเนินการในหมู่บ้านไหน ใครเป็นวิทยากร ดำเนินการอย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 จัดเวทีประชาคมในหมู่บ้าน นำเสนอข้อมูล และร่วมกันวิเคราะห์ เพื่อค้นหาว่าปัญหานั้น ๆ มีเหตุมาจากอะไร ความรุนแรงเพียงใด และจะต้องดำเนินการอย่างไรต่อปัญหานั้น ๆ

เมื่อได้ข้อมูลและนำเสนอ ตรวจพบทวนข้อมูล ชาวบ้านได้ร่วมกันจัดพิจารณาข้อเสนอต่อการแก้ไข ปัญหา และคิดต่อจากข้อเสนออื่นๆ นำมาแตกรายละเอียด ซึ่งใช้แบบฟอร์มตามที่ได้ประชุม ออกแบบไว้แล้ว มักจะประสบปัญหา ไม่แตกข้อย่อย มักจะคิดข้อใหญ่ เช่น ขาดแหล่งน้ำทำ การเกษตร ขอให้กรมชลประทานมาทำแหล่งน้ำให้ ประสบปัญหาราคาขายข้าวเปลือกที่ได้ต่ำกว่า ราคาทุนที่ลงไป ข้อเสนอขอให้ได้ราคาข้าวเปลือก เท่ากับสัดส่วนของราคาทองคำ

ข้อเสนอที่ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดกระบวนการในหมู่บ้านและตำบล มีการจัดแบ่งระดับเอาไว้ 3 ระดับ ที่ค่อนข้างชัดเจนได้แก่

(1) ระดับครัวเรือน จะดำเนินการเองต่อปัญหานั้น ๆ อย่างไรบ้าง

(2) ระดับที่จะร่วมกันดำเนินการต่อปัญหานั้น ๆ ครัวเรือนจะดำเนินการ อะไร หมู่บ้านทั้งหมู่บ้านจะดำเนินการอะไร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการอะไร และ หน่วยงาน(ระบุ) จะดำเนินการอะไร

(3) ระดับที่จะขอให้ดำเนินการให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะ ดำเนินการอะไร หน่วยงาน(ระบุ) จะดำเนินการอย่างไร

4) ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผน-ข้อเสนอ เพื่อให้แผน-ข้อเสนอ ได้รับการปฏิบัติร่วมกัน คณะทำงานจึงได้กำหนดขั้นตอนการประชาสัมพันธ์และข้อเสนอเอาไว้ เป็นการตกลงกันอีกครั้งว่าจะ ดำเนินการอะไรบ้างก่อนหลัง และจะติดตามสนับสนุนแผนกันได้อย่างไรบ้าง ในแต่ละตำบลมักจะ คิดการติดตามเอาไว้มาก เพราะมีประสบการณ์จากการจัดทำแผนเสนอแล้วก็ไม่เป็นจริง เจ็บ หายไปเฉย ๆ เมื่อส่งไปแล้ว

ในทุกหมู่บ้านและตำบลมักจะใช้ขั้นตอนการจัดทำแผน ซึ่งคณะทำงาน หรือทีมงานคิด การบ้านมาก่อน และขอความเห็นในที่ประชุม เป็นขั้นตอนจัดทำประชาสัมพันธ์ด้วย

5) การประสานแผน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากที่จะเป็นตัวชี้วัดของการ บูรณาการ เชิงพื้นที่เพราะหากขาดการประสานซึ่งกันและกันย่อมทำให้งาน หรือการแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ต่างคนต่างทำ ทั้งๆ ที่ต้องการแก้ไขปัญหาดียวกันกับกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน คณะทำงานเน้นการ ประสานในระดับ ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) ประสานแผนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) การประสานแผนกับหน่วยงานระดับอำเภอ

(3) การประสานแผนกับหน่วยงานระดับจังหวัด และกระทรวงต่าง ๆ

เนื้อหาการประสานเน้นที่ทำงานร่วมกัน แบบข้อมูลและข้อเสนอ เพื่อให้ทุกส่วนร่วมกัน พิจารณาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาและการสนับสนุนแผน และข้อเสนอตามบทบาทภารกิจของ หน่วยงานเหล่านั้น

กรณีการประสานแผนและข้อเสนอที่ดีคือการประสานงานกับองค์กรท้องถิ่น ซึ่ง
เป็นความร่วมมือที่ดี และสิ่งใดที่เป็นกำลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะร่วมกันจัดทำ
ข้อเสนอระหว่างชุมชน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอต่อหน่วยงานอื่น ๆต่อไป

,

บทที่ 3

ผลการดำเนินการ

การดำเนินการแก้ไขปัญหาคือความยากจนที่ผ่านการดำเนินการมุ่งเน้นที่จะแก้ไขปัญหาคือ ใช้ข้อมูลชุมชนเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ โดยนำข้อมูลที่ได้มาหาแนวทางในการแก้ไข ปัญหาและให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเก็บข้อมูลครัวเรือนตนเอง ข้อมูล ชุมชน ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาของตนเองให้ชัดเจนยิ่งขึ้นและในทางกลับกันก็เผย ให้เห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ซึ่งในกระบวนการดำเนินการนี้ได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ใน การแก้ไขปัญหาคือของชุมชน สามารถสร้างจิตสำนึกในการรักชุมชนรู้กันกระบวนการทำงานร่วมกัน อย่างสร้างสรรค์ เป็นการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนโดยวิทยากรภายนอกและช่วยพัฒนาซึ่ง กันและกันเอง และสิ่งที่ชัดเจนที่สุดคือประชาชนสามารถสร้างแผนและข้อเสนอของตนเองในการ จัดการตนเองและร่วมกันพัฒนาสร้างเป็นแผนและข้อเสนอร่วมกันในการพัฒนาชุมชน โดยผลการ ดำเนินการที่ผ่านมาได้ผลดังต่อไปนี้

การจัดการข้อมูล

สำหรับหมวดที่จะเก็บข้อมูลมี 2 เรื่องประกอบด้วย

1. แบบสมุดบันทึกรายรับ-รายจ่ายครัวเรือน ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ครัวเรือนในชุมชน ซึ่งตำบลเดิม 4 ตำบล (นาอิน, ผักขวง, วังดิน, บ้านฝาย) ดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ เดือนกันยายน ตำบลที่เหลืออีก 16 ตำบลเริ่มจัดเก็บข้อมูลในเดือนตุลาคม การดำเนินการจัดทำแผน และข้อเสนอของชุมชนจะจัดทำแผนแก้ปัญหา 3 ระดับการแก้ปัญหาของครัวเรือนมี 3 ระดับ ประกอบด้วย

1. ครัวเรือนจัดการตนเอง
2. ร่วมมือกันระหว่างครัวเรือน ชุมชน – หน่วยงาน
3. ให้หน่วยงานแก้ปัญหาให้

ดังนั้นการแก้ปัญหาเริ่มจากข้อมูลครัวเรือน โดยจัดเก็บข้อมูลตามแบบสมุดบันทึก รายรับ – รายจ่ายครัวเรือน เริ่มจากการจัดเก็บข้อมูลครัวเรือนมีเป้าหมายเพื่อครัวเรือนจัดการปัญหาเอง ซึ่ง จัดเก็บข้อมูลโดยครัวเรือนเอง ซึ่งมีรูปแบบวิธีการจัดเก็บดังต่อไปนี้

ก. นำร่องจัดเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน และจัดทำแผนแก้ปัญหาในหมู่บ้านนำร่องของตำบล และ อบต. จะร่วมกับหมู่บ้านดำเนินการสนับสนุนการแก้ปัญหาของชุมชน เพื่อขยายออกไปยัง หมู่บ้านอื่น รูปแบบนี้ได้ดำเนินการนำร่องที่ตำบลวังดิน จำนวน 2 หมู่บ้าน ทุกครัวเรือน (หมู่ที่ 5 และ หมู่ที่ 10)

ข. จัดเก็บโดยครัวเรือนอาสาสมัครทุกหมู่บ้านในตำบลโดยมีเป้าหมายให้ ครัวเรือนจัดการปัญหาเองเป็นอันดับแรก ดำเนินการในตำบลที่เหลือทั้งหมด และจะนำข้อมูลบางตัว เช่น รายรับ-รายจ่าย ต้นทุนการผลิตของครัวเรือน มาวิเคราะห์พัฒนาเป็นข้อเสนอเรื่องอาชีพต่อไป เป็นต้น

ซึ่งผลจากการจัดเก็บข้อมูลตามแบบสมุดบันทึก รายรับ – รายจ่ายครัวเรือน ได้แจกจ่ายลงบันทึกข้อมูลรายพื้นที่แล้ว ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนรูปแบบการบันทึกสมุดบันทึก รายรับ – รายจ่ายครัวเรือน

ตำบล	จำนวนแบบสมุดบันทึกรายรับ - รายจ่ายครัวเรือนที่ดำเนินการจัดเก็บ	รูปแบบการดำเนินการจัดเก็บ			หมายเหตุ
		อาสาสมัครนำร่องเฉพาะหมู่บ้าน	กลุ่มดำเนินการ	อาสาสมัครครอบคลุมทั้งตำบล	
วังคีน	400	400	-	-	จนท. อบต. 5 ชุด หมู่ 2, 5, 10 400 ชุด
ขุนฝาง	130	-	-	130	-
ถ้ำคลอง	50	-	-	50	-
หาดกรวด	220	-	220	-	-
ขุนฝาง	110	-	-	110	
ป่าเช่า	273	-	-	273	-
จริม	200	-	-	195	ผู้บริหารอบต. 5 ชุด
เทศบาลท่าปลา	100	-	-	100	-
นางพญา	60	-	-	60	-
บ้านฝาย	111	-	-	-	-
แสนตอ	120	-	-	120	-
ม่วงเจ็ดต้น	150	-	-	120	-
น้ำพี	-	-	-	-	-
ผักขวง	240	-	240	-	-
ป่าคาย	250	-	-	150	-
สองห้อง	-	-	-	-	-
วังแดง	100	-	-	100	-
นาอิน	200	-	-	200	-
พญาแมน	140	-	-	140	-

ตารางที่ 1 (ต่อ) แสดงจำนวนรูปแบบการบันทึกสมุดบันทึก รายรับ – รายจ่ายครัวเรือน

ตำบล	จำนวนแบบสมุดบันทึกรายรับ - รายจ่ายครัวเรือนที่ดำเนินการจัดเก็บ	รูปแบบการดำเนินการจัดเก็บ			หมายเหตุ
		อาสาสมัครนำร่องเฉพาะหมู่บ้าน	กลุ่มดำเนินการ	อาสาสมัครครอบคลุมทั้งตำบล	
บ้านหม้อ	100	-	-	100	-
คอรุม	200	-	200	-	นำร่องก่อน 50 ราย และขยาย
รวม	3,154	400	660	1,848	-

ที่มา: รวบรวมจากการประชุม สรุปรวมอำนาจการและคณะตำบล 1 สิงหาคม 2550- 20 กุมภาพันธ์ 2551

ตัวอย่างการจัดเก็บบัญชีครัวเรือนตำบลบ้านหม้อ อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

รายจ่ายประจำ(เฉลี่ยต่อปี)	จำนวนเงิน	รายรับประจำ(เฉลี่ยต่อปี)	จำนวนเงิน
1)ประเภทรายจ่ายจำเป็นขั้นพื้นฐาน		เงินเดือน	91,200
ค่าอาหารปกติ	739,000	รับจ้างรายวัน	10,000
ค่าเสื้อผ้า/เครื่องนุ่งห่ม/ที่นอนหมอนมุ้ง	249,000	กำไรจากกิจการ(ขายผลผลิต/ค้าขาย)	8,462,000
ค่ายา/หมอรักษาโรค	168,000	ลูกหลานให้มา	
ค่าของใช้ประจำในบ้าน(สบู่/ยาสีฟัน/แปรง)	310,000		
ค่าใช้จ่ายที่อยู่อาศัย(ซ่อมบำรุงบ้าน)	25,000		
ค่าไฟฟ้า/ประปา/โทรศัพท์	261,400		
ค่าเทอม/เงินไปโรงเรียน	227,500		
ค่าน้ำมันรถ/เดินทางปกติ	181,000		
2)ประเภทรายจ่ายที่จำเป็นบ้างบางครั้ง			
ค่างานบวช/งานแต่ง/งานศพ/งานบุญบ้าน	94,500		
3)รายจ่ายประเภทสามารถลดได้ทันที			
ค่าเหล้า/บุหรี่/เครื่องดื่มชูกำลัง	262,000		
ค่าหอย/พนัน	71,500		
รวมรายจ่ายประจำปี	2,575,800	รวมรายรับประจำปี	8,563,200

หมายเหตุ เก็บข้อมูลจำนวน 50 ครัวเรือน

2 ข้อมูลชุมชนและข้อมูลประเด็นปัญหาเฉพาะ ข้อมูลชุมชนจะรวบรวมจาก อบต. และหน่วยงานที่มีอยู่เป็นหลัก และจะจัดเก็บเพิ่มเติมในประเด็นที่ขาด ซึ่งมีการตกลงร่วมกันในพื้นที่ขยายแล้ว (11 ตำบล)

ข้อมูลประเด็นเฉพาะเป็นเรื่องที่อบต. คณะทำงานตำบลและคณะทำงานประเด็นให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะมีความเกี่ยวพันโดยตรงต่อการพัฒนาเป็นแผนและข้อเสนอรายประเด็น มีข้อสรุปตรงกันใน 13 ตำบล (11 ตำบลขยาย ตำบลจirim ตำบลนาอิน) ที่จะเรียนรู้จากตำบลเดิม ที่ดำเนินการไปบ้างแล้ว (ประเด็นที่ดิน ประเด็นการจัดการน้ำ ประเด็นอาชีพ ประเด็นการจัดสวัสดิการ และประเด็นการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม) จะร่วมกันออกแบบจัดเก็บข้อมูลเฉพาะประเด็นที่ตำบลสนใจจะนำร่องแก้ไขปัญหาความยากจน ในปลายเดือนตุลาคม เพื่อเริ่มจัดเก็บข้อมูลได้ในเดือนพฤศจิกายน และพัฒนาเป็นข้อเสนอระดับตำบลร่วมกับหน่วยงาน (อาจจะทันการสนับสนุนของงบประมาณอยู่ดีมีสุขของหน่วยงาน)

ข้อมูลครัวเรือน และข้อมูลเฉพาะปัญหา นายกและทีมบริหารอบต. ในพื้นที่เห็นร่วมกันว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหของชาวบ้านในตำบลได้ตรงจุด เช่น นายกสมัยสายบุญส่ง อบต.หาดกรวดมีความเห็นว่า “ดีครับเพราะอบต.จะได้มีข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานเพื่อแก้ปัญหาขยะที่ ผ่านมาจัดเก็บ(ข้อมูล)กันมาก แต่เวลาจะขอข้อมูลไม่มีเลขค้องหากันใหม่” นายเหลื่อ กำเนิดไสรองนายกอบต.ม่วงเจ็ดต้นเห็นว่า “การเก็บข้อมูลจะได้ข้อมูลที่เป็นจริงและจะได้วิเคราะห์กันว่าชาวบ้านเดือดร้อนจำนวนเท่าใด” นายลำยงค์ ปัญญาทา นายกอบต.วังดินมีความเห็นว่า “ อบต.จะได้ทราบว่าการดำเนินการแก้ปัญหาลงออกมาเป็นเช่นไร” นายระเมียน จันทรคำ นายกอบต.นาอิน มีความเห็นว่า “ข้อมูลจะทำให้หน่วยงานรับรู้ที่ชาวบ้านเดือดร้อน จำนวนมากน้อยขนาดไหน” เป็นต้น

ตัวอย่างข้อมูลประเด็นแหล่งน้ำระดับหมู่บ้าน

1. ชื่อหมู่บ้าน น้ำที่ (หมู่ที่ 1)
 2. จำนวนครัวเรือน 131 ครัวเรือน
 3. จำนวนประชากรทั้งหมด 512 คน ชาย 236 คน หญิง 276 คน
- จำนวนประชากรที่มีอยู่จริง 448 คน ชาย 207 คน หญิง 241 คน

4. ข้อมูลแหล่งน้ำ

ชื่อแหล่งน้ำ	ความยาว	สภาพปัญหา	หมู่บ้านที่ใช้ประโยชน์
1.ห้วยพี	ประมาณ 50 ก.ม.	บางจุดตื้นเขิน	1,2,3,4,5,8,9
2.ห้วยตาดเนียง	ประมาณ 2 ก.ม.	เป็นทางน้ำบน ช่องเขาไหลมา รวมกับห้วยพี	1,2,3,4,5,8,9
3.ห้วยกร้าน	ประมาณ 2 ก.ม.	ตื้นเขินบางจุดไม่ เห็นสภาพห้วยเดิม	1,2

5. การประกอบอาชีพ

- 5.1.ทำอะไร/เท่าไร เกษตร (ทำนา,ข้าวโพด,อ้อย,เลี้ยงหมู,วัว) 117 ครัวเรือน
- 5.2.ทำอะไร/เท่าไร พื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 1,500 ไร่
- 5.3.ทำอะไร/เท่าไร รับจ้าง 8 ครัวเรือน, รับราชการ 9 ครัวเรือน, ค้าขาย 12ครัวเรือน

6. ปัญหาด้านการประกอบอาชีพ (เกษตร)

- 6.1. ขาดแคลนแหล่งน้ำ 1,000 ไร่ เกษตรกร 85 ครัวเรือน
- 6.2. ผลผลิตไม่มีคุณภาพ ขายได้ราคาต่ำ
- 6.3. การใช้ปุ๋ยเคมีซึ่งมีราคาแพง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น
- 6.4. ขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการลดต้นทุนการผลิต
- 6.5. ขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร

7. ผลกระทบ

- 7.1. เกิดปัญหาขัดแย้งในชุมชน เรื่องการใช้น้ำซึ่งเป็นปัจจัยการผลิต
- 7.2. ปัญหาหนี้สิน จากการขาดทุนในการประกอบอาชีพ
- 7.3. การเคลื่อนย้ายแรงงาน ทำให้ขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร
- 7.4. ยาเสพติดแพร่ระบาด

8. ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน

- 8.1.คนในพื้นที่ทั้งหมดมีเท่าไร(ช/ญ) 448 คน ชาย 207 คน หญิง 241 คน
- 8.2.ย้ายไปเท่าไร/ย้ายไปที่ไหน/ย้ายไปทำอะไร/มีรายได้เท่าไร 64 คน ไปทำงานต่างจังหวัด
- 8.3.คนที่ยังอยู่เท่าไร/ทำอะไร/มีรายได้เท่าไร

9. แนวทางการแก้ไขปัญหา

- 9.1.ระดับครัวเรือนแก้ไขอย่างไร ลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย,เพิ่มรายได้โดยทำอาชีพเสริม

9.2.ระดับชุมชน/หมู่บ้าน/ตำบลแก้ไขอย่างไร สร้างความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องในเรื่องการประกอบอาชีพ เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ซึ่งมีราคาถูกซึ่งลดต้นทุนการผลิตจัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอ พร้อมทั้งมีระบบบริหารจัดการแหล่งน้ำที่ดี รักษาสิ่งแวดล้อมไม่ตัดไม้ทำลายป่า และส่งเสริมการปลูกป่าเพิ่มเติมในแหล่งต้นน้ำของชุมชน

ตัวอย่างข้อมูลประเด็นแหล่งน้ำระดับหมู่บ้าน

1. ชื่อหมู่บ้าน น้ำพี (หมู่ที่ 2)
2. จำนวนครัวเรือน 207 ครัวเรือน
3. จำนวนประชากรทั้งหมด 880 คน ชาย 417 คน หญิง 463 คน
จำนวนประชากรที่มีอยู่จริง 750 คน
4. ข้อมูลแหล่งน้ำ

ชื่อแหล่งน้ำ	ความยาว	สภาพปัญหา	หมู่บ้านที่ใช้ประโยชน์
1. ห้วยปloom	1,000 ม.	ดินเงิน	ม.2
2. ห้วย	3,000 ม.	ดินเงิน	ม.2
3. ห้วยเปลือยงาม	1,000 ม.	ดินเงิน	ม.2
4. ห้วยพี	500 ม.	ดินเงิน	ม.2

5. การประกอบอาชีพ

- 5.1.ทำอะไร/เท่าไร ทำไร่ / 3,000 ไร่
- 5.2.ทำอะไร/เท่าไร ทำนา / 1,200 ไร่
- 5.3.ทำอะไร/เท่าไร เลี้ยงสัตว์ / 600 ไร่

6. ปัญหาด้านการประกอบอาชีพ

- 6.1. ขาดแหล่งน้ำทำการเกษตรช่วงฤดูแล้ง
- 6.2. ปัญหาขาดแคลนเงินทุนและต้นทุนภาคการเกษตรสูง

7. ผลกระทบ

- 7.1. ก่อเกิดหนี้สินภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเพราะต้นทุนเพิ่มขึ้นทุกปี
- 7.2. รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย
- 7.3. เกิดการอพยพแรงงานไม่ทำงานในเมืองใหญ่

8. ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน

8.1.คนในพื้นที่ทั้งหมดมีเท่าไร (ช/ญ) ชาย 329 คน หญิง 421 คน

8.2.ย้ายไปเท่าไร/ย้ายไปที่ไหน/ย้ายไปทำอะไร/มีรายได้เท่าไร 130 คน/กทม.,ชลบุรี,ระยอง/
ก่อสร้าง

8.3.คนที่ยังอยู่เท่าไร/ทำอะไร/มีรายได้เท่าไร 750 คน/การเกษตร/25,000บาท/ครอบครัว

9. แนวทางการแก้ไขปัญหา

9.1.ระดับครัวเรือนแก้ไขอย่างไร ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

9.2.ระดับชุมชน/หมู่บ้าน/ตำบลแก้ไขอย่างไร รมรungskลดรายจ่าย

กระบวนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของชุมชนในท้องถิ่น

กระบวนการจัดเก็บข้อมูล คณะทำงานตำบลได้จัดแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ลักษณะ ประกอบด้วย ข้อมูลรายรับรายจ่ายครัวเรือน ข้อมูลชุมชน และข้อมูลประเด็นเฉพาะ ข้อมูลรายรับรายจ่ายครัวเรือนได้ตั้งเป้าหมายที่จะเก็บข้อมูล 10% ของทั้งหมด รับแบบจัดเก็บข้อมูลครัวเรือน บัญชีรายรับรายจ่ายจำนวนทั้งสิ้น 3,200 ชุด มีการจัดเก็บใน 3 ลักษณะดังแสดงในตาราง ตารางที่ 2 แสดงรูปแบบการบันทึกสมุดบันทึก รายรับ – รายจ่ายครัวเรือนแยกรายตำบล

ลำดับ ที่	ตำบล	จำนวนที่จัดเก็บ โดยใช้แบบ บัญชีครัวเรือน	วิธีการ/กลุ่มเป้าหมายที่จัดเก็บ		
			กลุ่ม/ องค์กร ชุมชน	กระจาย ทั่วตำบล	นำร่องบาง หมู่บ้าน
1	วังดิน	400	-	-	400
2	ขุนผาง	130	-	130	-
3	ถ้ำคลอง	50	-	50	-
4	หาดกรวด	220	220	-	-
5	ป่าเช่า	273	-	273	-
6	จริม	200	-	195	-
7	เทศบาลท่าปลา	100	-	-	100
8	ท่าแฝก	-	-	-	-
9	นางพญา	60	-	60	-
10	บ้านฝาย	111	-	-	-
11	แสนตอ	120	-	120	-
12	ม่วงเจ็ดต้น	150	-	120	-
13	น้ำพี	-	-	-	-
14	ผักขวง	240	240	-	-

ตารางที่ 2 (ต่อ) แสดงรูปแบบการบันทึกสมุดบันทึก รายรับ – รายจ่ายครัวเรือนแยกรายตำบล

ลำดับ ที่	ตำบล	จำนวนที่จัดเก็บ โดยใช้แบบ บัญชีครัวเรือน	วิธีการ/กลุ่มเป้าหมายที่จัดเก็บ		
			กลุ่ม/ องค์กร ชุมชน	กระจาย ทั่วตำบล	นำร่องบาง หมู่บ้าน
15	ป่าคาย	250	-	150	-
16	สองห้อง	-	-	-	-
17	บ้านเสี้ยว	-	-	-	-
18	วังแดง	100	-	100	-
19	นาอิน	200	-	200	-
20	พญาแมน	200	-	200	-
21	ไร่ฮ้อย	50	50	-	-
22	บ้านหม้อ	50	50	-	-
23	คอชุม	200	200	-	-
รวม		2,904	760	1398	500

การได้มาของข้อมูลรายรับรายจ่ายครัวเรือน ในระยะแรกที่เคียวทางคณะทำงานอำนวยการ และคณะทำงานระดับตำบล ได้หารือการจัดการข้อมูลที่จะจัดเก็บ และแบ่งการใช้งานออกเป็น 3 ลักษณะ(รายรับรายจ่ายครัวเรือน ข้อมูลชุมชน ข้อมูลปัญหาเฉพาะ)กล่าวคือ ข้อมูลรายรับรายจ่าย ครัวเรือนใช้แบบจัดเก็บประกอบด้วย บัญชีครัวเรือน และ จปฐ ซึ่งแต่ละตำบลมีแล้ว และขณะที่ แจกจ่ายบัญชีครัวเรือน กำลังมีการวิเคราะห์ จปฐ กันหลายตำบลจึงหาวิธีมีมติใช้ข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง (ทั้งจปฐ และหรือบัญชีครัวเรือนก็ได้) บัญชีครัวเรือนใช้ระยะเวลาการจัดเก็บข้อมูลในระยะ ช่วงไม่เกิน 3-4 เดือน (ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2550) และได้มีการประมวลข้อมูลโดย พื้นที่และการสนับสนุนจากทีมวิชาการ และได้สนับสนุนให้อปท.คัดเลือกจนท. และจัดส่งจนท. อปท.จำนวน 19 แห่งเข้ารับการอบรมการบันทึกข้อมูลลงโปรแกรม บัญชีครัวเรือน (ฉบับ มหาวิทยาลัยมหิดล) ในเดือน ธันวาคม 2550

ในขณะเดียวกันในตำบลเดิมได้นำบัญชีครัวเรือนมาใช้สำหรับ การดำเนินการแก้ปัญหาใน ระดับครัวเรือน และใช้ข้อมูลที่จัดเก็บในปีที่ผ่านมาเป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ในระดับตำบล อีกด้วย

ข้อมูลและการใช้ข้อมูล ข้อมูลชุมชนและข้อมูลเฉพาะปัญหา ที่แต่ละตำบลจัดเก็บ หรือ รวบรวมจากที่มีอยู่แล้วถูกนำมาผนวกเข้าเพื่อการวิเคราะห์ สร้างข้อเสนอในระดับชุมชน และตำบล อีกที่ซึ่งลักษณะข้อมูลพอยกตัวอย่าง ได้ดังนี้

ตำบลบ้านหม้อมีพื้นที่ทั้งสิ้น 33,700 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น 23,000 ไร่ น้ำจะท่วมพื้นที่การเกษตรทางด้านทิศตะวันออกของ อบต.ตำบลบ้านหม้อในช่วงฤดูฝน เนื่องจากทิศตะวันออกมีลักษณะของพื้นที่ราบลุ่มเป็นรูปแอ่งกระทะมีความลาดชันของพื้นที่ต่ำ

จากการสำรวจความเสียหายพบว่าปัญหาน้ำท่วม – น้ำแล้งพื้นที่ทำการเกษตร ก่อให้เกิดความเสียหายกับพื้นที่ทำการเกษตรถึง 20% ของพื้นที่หรือประมาณ 4,600 ไร่ มีเกษตรกรที่ประสบปัญหาน้ำท่วม – น้ำแล้งพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 216 ครัวเรือน คิดเป็นมูลค่าความเสียหายประมาณ 25,000,000 บาทต่อฤดูกาล และก่อให้เกิดปัญหานี้กับพื้นที่ตำบลใกล้เคียง เช่น ตำบลนาอิน, ตำบลนาขางตำบลในเมืองและตำบลบ้านโคก อีก 2,400 ไร่ รวมพื้นที่ได้รับความเสียหายทั้งสิ้นประมาณ 7,000 ไร่

ตำบลป่าเซ่าเกษตรกรไม่มีน้ำทำการเกษตรในฤดูนาปรัง จำนวน 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านบึงวังจี้ว และ หมู่ 8 บ้านใหม่บึงวังจี้ว จำนวน 163 ครัวเรือน เกษตรกร 472 ราย พื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 4,276 ไร่ ความเสียหายผู้ได้รับความเดือดร้อนจำนวน 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านบึงวังจี้ว และ หมู่ 8 บ้านใหม่บึงวังจี้ว จำนวน 163 ครัวเรือน เกษตรกร 472 ราย พื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 4,276 ไร่ ก่อให้เกิดปัญหาตามมา คือ

1. ทำให้เกษตรกรขาดรายได้ประสบปัญหาหนี้สิน
2. ส่งผลกระทบต่อกองทุนหมู่บ้าน โดยสมาชิกกองทุนฯ ไม่มีเงินใช้หนี้ กองทุนฯ จึงไปกู้เงินนอกระบบมาใช้หนี้กองทุนฯ
3. เกิดปัญหาแรงงานไปทำงานต่างถิ่น ส่งผลให้คนชราและเด็กถูกทอดทิ้ง
4. ส่งผลกระทบต่อ อบต.ในด้านงบประมาณ คือ เกิดการร้องเรียนของกลุ่มเกษตรกรทำนาเรื่องการขาดแคลนน้ำทำนาในฤดูนาปรัง อบต.จึงสนับสนุนงบประมาณในการแก้ไขปัญหาภัยแล้งโดยการขุดลอกคลองส่งน้ำทุกปี หากแก้ไขปัญหาลแล้วจะเป็นการแก้ไขปัญหาให้เกษตรกรในระยะยาว อบต.จะได้นำงบประมาณในส่วนนี้ไปพัฒนาในด้านอื่นต่อไป

ข้อมูลรายรับรายจ่ายภาคการเกษตร

อำเภอ	ตำบล	รายจ่ายภาคการเกษตร(ข้อมูลเดิม)
เมือง	วังคีน	26,895,193
ทอง แสนขัน	ผักขวง	51,467,661
	ป่าคาย	32,039,277
ตรอน	วังแดง	24,611,171
ท่าปลา	จริม	13,518,000
พิชัย	นาอิน	39,766,058
	คอรุม	86,355,500
น้ำปาด	บ้านฝาย	15,193,955
ฟากท่า	สองห้อง	19,734,344

การพัฒนาต้นแบบแหล่งเรียนรู้จัดการตนเองในระดับปัจเจก หมู่บ้าน และตำบล

สนับสนุนให้คณะอำนวยการฯ ได้นำความสำเร็จในตำบลนำร่องเดิมมาเสนอให้พื้นที่ใหม่ เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินการประกอบด้วย การจัดการน้ำ ตำบลนาอิน ตำบลผักขวง ตำบลบ้านฝาย การจัดการที่ดิน ด้านข้อมูล ตำบลจริม ด้านความร่วมมือความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ตำบลผักขวงความร่วมมือกับหน่วยงานและมีรูปธรรมตำบลป่าคาย การจัดการสวัสดิการ ตำบลวังคีน การจัดการรายจ่ายเพิ่มรายได้ ตำบลสองห้องและตำบลบ้านฝายและตำบลนาอิน

การจัดทำแผนชุมชน

เครือข่ายการเรียนรู้แผนชีวิตภาคประชาชน จ.อุตรดิตถ์ ได้ดำเนินงานมาแล้วครั้ง โครงการบูรณาการแก้ไขปัญหาคความยากจน มีพื้นที่ตำบลที่ร่วมกันอยู่แล้วจำนวน 9 ตำบลการดำเนินงานในระยะนี้จึงแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ลักษณะประกอบด้วยตำบลเดิม และพื้นที่ขยาย มีแนวทางสนับสนุนการสร้างแผนและข้อเสนอดังต่อไปนี้

- เน้นพัฒนาข้อเสนอเดิม แต่ก็เปิดให้คิดเรื่องใหม่(โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์) ในตำบลนำร่องเดิมแต่กระบวนการจัดเก็บข้อมูลมากขึ้น สร้างข้อเสนอใน 2 ลักษณะได้แก่ต่อยอดกับแผน-ข้อเสนอเดิม ของตำบลเดิม และต่อยอดกับแผนในตำบลใหม่จำนวน 14 อปท. (เลือกดำเนินการที่ละประเด็น) แต่ทั้งหมดต้องพัฒนาและจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ต้องการและเลือกจัดเก็บเฉพาะที่ยังไม่มีหรือไม่เพียงพอต่อการจัดทำแผน-ข้อเสนอ ทั้งนี้เพราะ แต่ละตำบลมีแผนงานที่ดำเนินการร่วมกับเครือข่ายแผนอยู่บ้างแล้ว แม้จะยังไม่สมบูรณ์แต่ก็มีแนวทางอยู่บ้าง

ตารางที่ 3 แสดงความคืบหน้าของแผน-ข้อเสนอในตำบลเดิม(9 ตำบล)

ตำบล	ข้อเสนอเดิม	ข้อเสนอที่ได้รับการแก้ไข ดำเนินการ	จัดปรับ – ยังต้องการการสนับสนุน
นาอิน	โครงการผ่านน้ำจากแก่งขอม มาอ่างชันนาก หมู่ 2	ดำเนินการแล้ว	
	โครงการวางท่อส่งน้ำจาก อ่างชันนากมาผลิตน้ำประปา ในตำบลนาอิน(ทำ pvc ขนาด 4 นิ้ว จำนวน 1,200 ท่อน)	-	ดำเนินการแล้ว วางท่อ 300 ท่อน ยังเหลือไม่ได้ ดำเนินการ 900 ท่อน
	ปรับปรุงภูมิทัศน์อ่างชันนาก เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว งบประมาณ 1,000,000 บาท	-	ยังไม่ได้ดำเนินการ
	ขุดลอกอ่างเก็บน้ำชันนาก งบประมาณ 2,000,000 บาท	ได้รับการขุดลอกเสร็จแล้ว	-
	ระบบประปาขนาดใหญ หมู่ 3,7	รออนุมัติงบประมาณปี 51 จาก จังหวัด	-
	โครงการขุดลอกคลองคา ลาดเพื่อกักเก็บน้ำไว้ทำ การเกษตร งบ 3.6 ล้านบาท (หมู่ที่ 4)	-	ยังไม่ได้ดำเนินการ
	โครงการขุดลอกคลองห้วย ใหญ่ งบประมาณ 980,000 บาท	-	ยังไม่ได้ดำเนินการ
คอรั่ม	ให้รัฐเพิ่มราคาข้าวเปลือก และสนับสนุนการทำข้าว ครบวงจร	-	1.สนับสนุนโรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์และ สารชีวภาพ พร้อมทุนหมุนเวียน 2. การประกัน / แทรกแซงราคาข้าวเปลือกควรให้ องค์กรเกษตรกรในชุมชนที่มีอยู่แล้วดำเนินการ 3. โรงสีข้าวขนาดกลางพร้อมทุนหมุนเวียน 4.สนับสนุนทุนหมุนเวียนให้โรงงานคัดแยกเมล็ด พันธุ์ข้าวชุมชน 5. สนับสนุนเครื่องจักรกลทางการเกษตรให้กับ ชุมชน (รถไถ รถดัด รถเกี่ยว นวด) 6.ให้จังหวัดทำวาระแห่งชาติเรื่องเกษตรอินทรีย์ มาสู่การปฏิบัติ
	ให้รัฐจัดหาแหล่งน้ำทาง การเกษตรให้ทั่วถึง	-	1.คลองส่งน้ำด้วยไฟฟ้าหรือคลองส่งน้ำระบบ ชลประทาน 2.คลองส่งน้ำเดิมที่ชำรุดควรรื้อแล้วสร้างใหม่
	อาชีพเสริมเพิ่มรายได้สู่ วิสาหกิจชุมชน	-	1. ตลาด 2. ทุนหมุนเวียน 3. ทักษะและวิธีการที่ดี ถูกต้อง

ตารางที่ 3(ต่อ) แสดงความคืบหน้าของแผน-ข้อเสนอในตำบลเดิม(9 ตำบล)

ตำบล	ข้อเสนอเดิม	ข้อเสนอที่ได้รับการแก้ไข ดำเนินการ	จัดปรับ – ยังต้องการการสนับสนุน
บ้าน ฝาย	น้ำเพื่อการเกษตร	-	-สร้างอ่างห้วยทรายขาวพื้นที่ผลประโยชน์ 6,100 ไร่ งบประมาณ 80 ล้านบาท ยังไม่ได้ดำเนินการสำรวจ -สร้างอ่างห้วยม่วงน้อย พื้นที่ผล ประโยชน์ 2,750 ไร่ งบประมาณ 20 ล้านบาท
	ศูนย์การตลาดเพื่อเกษตรกร ครบวงจร ค.บ้านฝาย	-	- เครื่องจักรขนาด 500 ตัน อาคารค้ำจิ้ง -อุปกรณ์เครื่องมือ ประจำศูนย์ - ธนาคารเมล็ดพันธุ์ - ระบบการตลาด รูปแบบ กม.กลาง -แหล่งทุนหมุนเวียนในพื้นที่และทุนภายนอก สำหรับการบริหารจัดการระบบตลาด
	สนับสนุนกลุ่มอาชีพเดิมให้ สมาชิกขึ้นทะเบียน สข. เข้าร่วมกลุ่ม	-	- กลุ่มทอผ้าสมาชิก178 คน - กลุ่มอาชีพเย็บผ้า
สอง ห้อง	แหล่งน้ำการเกษตร	-	- สร้างอ่างเก็บน้ำห้วยลิส - ปรับปรุงอ่างเก็บน้ำห้วยกลางเพิ่มระดับความสูง ของฝาย
ผักขวาง	ปัญหาเอกสารสิทธิ์ที่ดิน	-	- ราษฎรจำนวน 200 ครัวเรือน 6 หมู่ คือหมู่ที่ 4,6,9,10,12,13 - ต้องการยกเลิกที่สาธารณะจำนวน 3 แปลง ประกอบด้วย 1. เขมะะคัง 2. ป่าแดงนาผาดัง 3. เนินหนองคู
	ก่อสร้างโรงงานผลิตปุ๋ยครบ วงจรเพื่อชาวปลอดสารพิษ	-	- ทำให้ราคาปุ๋ยมีต้นทุนที่ถูกลง และเพื่อลด ต้นทุนการผลิตด้านการเกษตรในพื้นที่หมู่ 1 - เครื่องอัดเม็ดปุ๋ยชีวภาพในพื้นที่หมู่ที่ 10 - จัดตั้งกองทุนปุ๋ยเพื่อจัดซื้อวัตถุดิบเพื่อผลิตปุ๋ยใน หมู่บ้าน เข้าร่วมโครงการ 9 หมู่บ้าน
	จัดตั้งกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว	-	- มีสถานที่แลกเปลี่ยนพันธุ์ข้าวในหมู่บ้าน จำนวน 15 หมู่บ้าน
	จัดตั้งสวัสดิการผู้ด้อยโอกาส	-	- ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านได้รับสวัสดิการ เบื้องต้นและตลอดชีพ
วังแดง	-	-	-

ตารางที่ 3(ต่อ) แสดงความคืบหน้าของแผน-ข้อเสนอในตำบลเดิม(9 ตำบล)

ตำบล	ข้อเสนอเดิม	ข้อเสนอที่ได้รับการแก้ไข ดำเนินการ	จัดปรับ – ยังต้องการการสนับสนุน
ผักขวาง	น้ำเพื่อการเกษตรและ อุปโภค-บริโภค	-	<u>โครงการขุดลอกห้วยเพ็ญค(ทับซอ)</u> - ขนาดยาว 2,393 เมตร กว้าง 1,000 เมตร - ที่บ้านเขาสัก หมู่ที่ 10 ตำบลผักขวาง อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรดิตถ์ - พัฒนาดำบล หมู่บ้าน หมู่ที่ 6, 9, 10, 12, 13 <u>โครงการสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้าคลองครอน</u> - ขนาดความยาว 4,000 เมตร - อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำมิด - ก่อสร้างในพื้นที่หมู่ที่ 9 ผู้ได้รับผลประโยชน์จำนวน 6 หมู่ คือ หมู่ที่ 6,8,9,12,13,15 <u>อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำหมี</u> - ก่อสร้างในพื้นที่หมู่ที่ 5 และต่อท่อหรือคลองส่งน้ำเข้าพื้นที่ผู้ได้รับผลประโยชน์จำนวน 9 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1,2,3,4,5,7,11,14 <u>อ่างเก็บน้ำห้วยผักขวาง</u> - ก่อสร้างในพื้นที่หมู่ที่ 7 ผู้ได้รับผลประโยชน์จำนวน 7 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1,2,3,4,7,11,14 <u>อ่างเก็บน้ำห้วยเพ็ญค</u> - ก่อสร้างในพื้นที่หมู่ที่ 10 ผู้ได้รับผลประโยชน์จำนวน 4 หมู่ คือ หมู่ที่ 6, 10, 12, 13 จำนวน 1,000 ไร่ <u>อ่างเก็บน้ำห้วยแด้ว</u> - ผู้ได้รับผลประโยชน์จำนวน 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 3, 4, 10 จำนวน 4,000 ไร่
วังคีน	จัดตั้งสวัสดิการผู้ด้อยโอกาส	-	- ผู้ด้อยโอกาสในทุกหมู่บ้านได้รับสวัสดิการเบื้องต้นและตลอดชีพ
	ขาดน้ำการเกษตร	-	- อ่างเก็บน้ำขุนห้วยโปร่ง หมู่ที่ 6 - อ่างเก็บน้ำห้วยโปร่งไผ่ หมู่ 8 - หาแหล่งน้ำเพื่อเลี้ยงลำห้วย 4 แห่ง พื้นที่รับประโยชน์รวม 1315 ครัวเรือน 18,542 ไร่ 1.ห้วยสว่าง 2.ห้วยสว่างแสง 3.ห้วยโป่ง 4.ห้วยปอบ

ตารางที่ 3(ต่อ) แสดงความกิบหน้าของแผน-ข้อเสนอในตำบลเดิม(9 ตำบล)

ตำบล	ข้อเสนอเดิม	ข้อเสนอที่ได้รับการแก้ไข ดำเนินการ	จัดปรับ – ยังต้องการการสนับสนุน
วังคีน	การแก้ปัญหาการขาดน้ำ อุปโภคและน้ำบริโภค	-	- จัดรณบรรทุกน้ำบรรเทาภัยแล้ง - สร้างประปาผิวดินสระหมู่ที่ 1 และ 7 - ค่อน้ำท่อขนาด 4 นิ้ว โครงการพระราชดำริ หลัง สกค.น้ำหมันมาที่สระน้ำ ม.1ระยะทาง 7 กิโลเมตร - เพื่อนำมาใช้เป็นแหล่งน้ำดิบลงสระ ม.1 ประกอบเข้าโครงการประปาผิวดิน ม.1 สามารถแก้ปัญหาขาดน้ำได้ 6 หมู่บ้าน - การวางท่อขยายเขตประปา จากสถานีผลิตน้ำผา ลูก พร้อมสถานีจ่ายน้ำ เพื่อสร้างถึงน้ำใส ขนาด 500 ลบ.ม โรงสูบน้ำแรงสูงและ หอสูงขนาด 120 ลบ.ม อัตราผลิต 100 ลบ.ม ต่อชั่วโมง ความยาว ท่อทั้งหมด 14 กิโลเมตร เพื่อแก้ปัญหาจำนวน 768 ครัวเรือน
ป่าคาย	อาชีพเสริม เป็นกลุ่มที่มีอยู่ แล้วและต้องการการ สนับสนุนเพิ่ม ทั้งนี้เพราะมี การรวบรวมสมาชิกที่ขึ้น ทะเบียน สข. และที่เอาไป เข้าร่วมด้วย	-	- ทอผ้าเย็บผ้าโหล - จัดตั้งกลุ่มแม่บ้าน 10 คน เพื่อทำอาชีพ หมู่ที่ 1 ตำบลป่าคาย อำเภอทองแสนขัน - ทำอาชีพเสริม ทอผ้า, เย็บผ้าโหล โดยกลุ่ม แม่บ้าน หมู่ที่ 4,5,9, ตำบลป่าคาย อำเภอทอง แสนขัน - เพาะเห็ดนางฟ้า - จัดตั้งกลุ่มจักสาน, กลุ่มทอผ้าและกลุ่มเย็บผ้า หมู่ที่ 6 ตำบลป่าคาย อำเภอทองแสนขัน - เพาะเห็ดนางฟ้าพร้อมโรงเรือน หมู่ที่ 1,3 ตำบลป่าคาย อำเภอทองแสนขัน - เพาะเห็ดนางฟ้าค่อยอด หมู่ที่ 9 ตำบลป่าคาย อำเภอทองแสนขัน
	เกษตรครบวงจร	-	- ลานตากข้าว ขนาด 40x40เมตร หมู่ที่ 4,5,8 ตำบลป่าคาย - โครงการเกษตรครบวงจร(โรงสีข้าวชุมชน) ตำบลป่าคาย อำเภอทองแสนขัน - โรงสี, ตรา ซัง, ลานตาก, รดคัก, รดบรรทุก, เงินทุนหมุนเวียน
	กองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว เมล็ด พันธุ์ข้าวโพดเป็นต้นทุน ปัจจัยในการผลิต ลดความ ยากจนและหนี้สิน	-	- ปัจจัยการผลิต - โรงงานปุ๋ยหมักอัดเม็ด 1 โรงงาน ในตำบล - ต้องการทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ หมู่ที่9 -ค่อยอด โรงงาน ปุ๋ยหมักอัดเม็ด หมู่ที่ 1 ในตำบล - ขอเมล็ดพันธุ์ข้าว – ข้าวโพด และปรับปรุงพันธุ์ พืช เป็นกองทุนต้นทุนการผลิต

ตารางที่ 3(ต่อ) แสดงความคืบหน้าของแผน-ข้อเสนอในตำบลเดิม(9 ตำบล)

ตำบล	ข้อเสนอเดิม	ข้อเสนอที่ได้รับการแก้ไข ดำเนินการ	จัดปรับ – ยังต้องการการสนับสนุน
ปาย	แหล่งน้ำ	-	-สร้างแหล่งน้ำสาธารณะประ โยชน์เพื่อการเกษตร และเลี้ยงสัตว์ -สร้างสระน้ำในแปลงไร่นาเพื่อทำการเกษตร ตลอดฤดูและทำแปลงหญ้าแพง โกล่า
	ป่าชุมชน	-	-หมู่บ้านและ อบต. ร่วมกันตั้งกฎระเบียบ การ อนุรักษ์ป่าและการใช้ป่าอย่างยั่งยืนและสมดุล ปลูกป่าเสริม ทำแนวกันไฟ เขตป่าชุมชน ให้ ภาครัฐบาลสนับสนุน พรบ. ป่าชุมชน ดูแลโดย ชุมชน และทำฝายแม้ว พื้นที่ป่าชุมชนๆ ละ 30,000 บาท
จรม	เรื่องเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน	-	อยากให้ดำเนินการประชุมร่วมกับหน่วยงาน ระดับชาติ เกี่ยวกับที่ดินทำกินทับพื้นที่ดินป่า สงวน ทั้ง 10 หมู่บ้าน ของตำบลจรม โดยให้มี มาตรการที่ชัดเจน
	เรื่องติดตามอ่างเก็บน้ำห้วยวี	-	อยากให้ดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยวีเพราะ ใน ขณะนั้นคณะรัฐมนตรียังไม่มีการอนุมัติสร้าง อ่างเก็บน้ำห้วยวีที่แน่นอนเพราะยังคิดในเรื่องของ ผลกระทบต่อโครงสร้างทางธรณีวิทยา
	เรื่องอาชีพ	1.มีการดำเนินการอบรมการทำแข่ง ปลาของ ผู้สูงอายุทั้ง 13 หมู่บ้าน 2.มีการอบรมทำของจ้าว จาก เศษไม้สัก ของกลุ่มเฟอร์นิเจอร์ บ้านปากคองหมู่ที่ 1 โดยได้รับการ สนับสนุนจาก กระทรวงพัฒนา สังคมฯ ร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือ แรงงานจังหวัดอุตรดิตถ์	-ต้องการเงินสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำงบประมาณที่ได้มาเป็นเงินทุนในการจัดตั้ง กลุ่มและดำเนินการของกลุ่มต่อไป -ส่วนกลุ่มเฟอร์นิเจอร์ทางอบต. ได้สนับสนุน งบประมาณตั้งโรงอบไม้สักขนาด 10 ห้องจำนวน เงิน 50,000 บาท
	เรื่องสวัสดิการ	ทางกระทรวงพัฒนาสังคมฯ. อุตรดิตถ์ ได้เพิ่มเงินสนับสนุนเบี้ย ผู้สูงอายุ 23 ราย	ต้องการให้เพิ่มเบี้ยผู้สูงอายุให้ครบ 100% จาก จำนวน 1,300 ราย ปัจจุบันได้ 300 ราย ให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอุดหนุนงบประมาณให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการให้ครบอีก 1,000 ราย

ในระหว่างการทำความเข้าใจ (3 เดือนแรก) กับพื้นที่ตำบลขยาย ได้มีการแลกเปลี่ยนกันพอสมควรและมีข้อสรุปเกือบทุกพื้นที่ที่ตำบลที่จะต่อยอดกับแผนเดิมที่ทำไว้ มุ่งสร้างแผนและข้อเสนอทุกเรื่อง แต่จะดำเนินการรายประเด็นๆและเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมมากขึ้น เพื่อสะดวกและสอดคล้องกับคณะทำงาน และพื้นที่แต่ละตำบลจึงเริ่มประเด็นแตกต่างกันไป พอสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงประเด็นที่ตำบลต่างๆดำเนินการ

พื้นที่ ตำบลขยาย	ประเด็นที่ตำบลสนใจจะเริ่มนำร่องเรียนรู้ดำเนินการแก้ไขปัญหา				
	ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้	การจัดการ น้ำ	การจัดการ ที่ดิน	การจัด สวัสดิการ	ทรัพยากร/ สิ่งแวดล้อม
1.นางพญา	/	-	/	-	-
2. ทศ.ท่าปลา	/	-	/	-	-
3.ท่าแฝก	/	/	/	-	-
4. แสนคอ	/	/	-	/	-
5.ห้วยมุ่น	/	/	-	-	-
6. ม่วงเจ็ดต้น	/	/	/	-	-
7. น้ำทิพย์	-	/	-	-	-
11. ชุนฝาง	-	/	/	-	-
12. บ้านหม้อ	/	/	-	/	-
13.ไร้อ้อย	/	/	-	-	-
14. พญาแมน	-	/	/	-	-
15. คารว	-	/	-	-	-
16.ในเมือง	-	/	-	-	-
17.ข่อยสูง	-	/	-	-	-
18.บ้านเสี้ยว	/	/	-	-	-

กลไกการสนับสนุนการสร้างแผน

คณะทำงานตำบลของตำบลนั้นเป็นทีมดำเนินงาน โดยมีทีมอำนวยการซึ่งจัดแบ่งโซนอำเภอรับผิดชอบช่วยสนับสนุน ความเป็นผู้นำคณะทำงานตำบล จะร่วมประชุมกับทีมอำนวยการเป็นประจำรายเดือนทุกเดือน ซึ่งมีคณะทำงานตำบลทุกตำบล (จำนวนรวม23คณะทำงาน)

บางแห่งยังได้จัดแบ่งบทบาทของคณะทำงานออกเป็นเรื่องเป็นประเด็น เพื่อความคล่องตัว เช่น ตำบลบ้านฝาย มีคณะทำงานลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ คณะทำงานจัดการน้ำ ตำบลผักขง มีคณะทำงานที่ดิน คณะทำงานติดตามข้อเสนอเรื่องน้ำ ตำบลไร้อ้อยมีทีมงานเรื่องจัดการน้ำ จัดการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ เป็นต้น

ได้แผนงาน 2 ลักษณะประกอบด้วยแผนการดำเนินการแก้ปัญหาของตำบลตนเองเดี่ยว เช่น การแก้ไขปัญหาจัดการน้ำที่ตำบลวังคีน โครงการสูบน้ำแก้ปัญหาภัยแล้งของตำบลป่าเช่า การสนับสนุนการแก้ปัญหาลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ (โครงการกลุ่มทอผ้า)ตำบลบ้านฝาย โครงการแก้ไขที่ดินตำบลท่าแฝก เป็นต้น และแผนงานซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการร่วมกัน ได้แก่ปัญหาการจัดการน้ำในอำเภอฟิชัย 5 ตำบล (บ้านหม้อ ไร้อ้อย ดารา ในเมือง ท่าสัก) การแก้ไขปัญหาทั่วทั้งสามขาตำบลวังแดง อำเภอตรอน เป็นตำบลที่ดำเนินการสร้างข้อเสนอจากข้อมูลพบว่าจำเป็นต้องดำเนินการร่วมกับตำบลข่อยสูง ตำบลท่าสัก จึงมีการประสานงานกัน เพื่อดำเนินการร่วมกัน ตำบลสองห้อง และตำบลบ้านเสี้ยวดำเนินการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง (โครงการขุดลอกอ่างห้วยกลางและทำฝายช่วยกันน้ำห้วยเล็ด)

ทั้งนี้เพราะปัญหานั้นๆส่งผลกระทบต่อคนบริเวณกว้างส่งผลให้ตำบลหลักที่ดำเนินการสร้างข้อเสนอจำเป็นต้องเชิญตำบลข้างเคียง ตำบลที่ประสบปัญหาเหมือนกัน มาทำร่วมกัน (จัดเก็บข้อมูลจัดทำแผนทำประชาคมฯ)

แม้ในระยะเวลาที่สิ้นสุดโครงการ ยังไม่เห็นแผนที่ได้ดำเนินการการร่วมกันกับหน่วยงาน แต่ก็ได้เห็นแผนซึ่ง อบท. แต่ละแห่งได้นำเสนอ และนำเข้าไปในแผนประจำ 3 ปีของ อบต. และทศ. (2552-2554) ซึ่งแผนที่ได้มีจำนวนดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 5 แสดงแผน-ข้อเสนอรายตำบล

อำเภอ	ตำบล	ข้อเสนอ		
		การจัดการน้ำ	การจัดการที่ดิน	ลดรายจ่าย-เพิ่มรายได้
น้ำปาด	แสนตอ	ขุดลอกอ่างเก็บน้ำขุนห้วยหูด สร้างอ่างเก็บน้ำขุนห้วยไม้เกลือ ขุดวางท่อทำชลประทานระบบท่อ	-	-
	ห้วยมุ่น	สร้างอ่างเก็บน้ำห้วยสี่เสียด	-	-
	บ้านฝาย	สร้างอ่างห้วยม่วงน้อย	-	ผ้าทอ
ตรอน	วังแดง	แก้ไขปัญหาทั่วทั้งสามขา	-	-
	บ้านแก่ง	แก้ไขปัญหาทั่วทั้งสามขา	-	-
	ข่อยสูง	จัดทำแผนและข้อเสนอร่วมกับ ต.วังแดง	-	-

ตารางที่ 5(ต่อ) แสดงแผน-ข้อเสนอรายตำบล

อำเภอ	ตำบล	ข้อเสนอ		
		การจัดการน้ำ	การจัดการที่ดิน	ลดรายจ่าย-เพิ่มรายได้
พิชัย	บ้านหม้อ	แก้ไขปัญหาน้ำท่วมคลองระวาน	ปัญหาที่ดินในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมคลองระวาน	กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์
	ไร่ซ้อย	แก้ไขปัญหาน้ำท่วมคลองระวาน - คลองวัดไพร	-	ลดต้นทุนการผลิต(ข้าว)
	คอหุ้ม	แก้ไขปัญหาน้ำขาดแคลนน้ำทำการเกษตร	-	กลุ่มเกษตรอินทรีย์ชีวภาพ
	พญาแมน	-	ลดต้นทุนการผลิต(ข้าว)	-
	นาอิน	-	แก้ไขปัญหาน้ำแหวเขตที่ดินที่ติดกับต.ดงประจำ จ.พิษณุโลก	-
	บ้านดารา	แก้ไขปัญหาน้ำท่วมคลองระวาน - คลองวัดไพร	-	-
	บ้านโคก	แก้ไขปัญหาน้ำท่วม	-	-
	ในเมือง	สร้างคลองระบายน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	-	-
	ท่าสัก	แก้ไขปัญหาน้ำท่วมคลองระวาน	-	-
ทองแสนขัน	ป่าคาย	-	-	กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ
	ผักขวง	แก้ไขปัญหาน้ำแล้ง	-	ปศุสัตว์
	น้ำทิ	พัฒนาแหล่งน้ำ 9 แห่ง	-	-
ท่าปลา	นางพญา	-	ต้องการเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน	ผลไม้ปลอดสารพิษ
	จรม	ติดตามการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยรี	-	-
	ทต.ท่าปลา	แก้ไขปรับปรุงแหล่งน้ำสาธารณะอ่างเก็บน้ำห้วยญนก	-	-
	ท่าแฝก	จัดสร้างแหล่งเก็บน้ำใช้	-	-
เมือง	วังดิน	สร้างสถานีสูบน้ำและวางท่อนำดิบเพื่อผลิตน้ำประปาบริโภคและใช้ในการเกษตร	-	-
	ถ้ำคลอง	-	ต้องการเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน	กลุ่มปุ๋ย
	หาดกรวด	ขุดลอกคลองเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและสร้างสระน้ำเพื่อการเกษตร	-	-
	ป่าเช่า	ก่อสร้างสถานีสูบน้ำบ้านใหม่บึงวังจัว	-	-

ตารางที่ 5(ต่อ) แสดงแผน-ข้อเสนอรายตำบล

อำเภอ	ตำบล	ข้อเสนอ		
		การจัดการน้ำ	การจัดการที่ดิน	ลดรายจ่าย-เพิ่มรายได้
พากทำ	สองห้อง	ขุดลอกอ่างห้วยกลาง – ห้วยเล็ด	-	ผ้าทอ
	บ้านเลี้ยว	จัดทำแผนและข้อเสนอร่วมกับ ต.สองห้อง	-	-
บ้านโคก	ม่วงเจ็ดต้น	สร้างระบบน้ำประปาภูเขา	ปัญหาที่ดินทำกินทับซ้อนเขตพื้นที่ป่าไม้	-

และจำนวนนี้มีบางส่วนที่ถูกพัฒนาเป็น โครงการดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงแผน-ข้อเสนอที่ถูกพัฒนาเป็น โครงการบางตำบล

อำเภอ	ตำบล	ข้อเสนอ		
		การจัดการน้ำ	การจัดการที่ดิน	ลดรายจ่าย-เพิ่มรายได้
เมือง	วังดิน	สร้างสถานีสูบน้ำและวางท่อน้ำดิบเพื่อผลิตน้ำประปาบริเวณวิโคะและใช้ในการเกษตร	-	-
	ป่าเขา	ก่อสร้างสถานีสูบน้ำบ้านใหม่ทุ่งวังจั่ว	-	-
ตรอน	วังแดง	ขุดลอกคลองส่งน้ำทุ่งสามขา	-	-
พิชัย	บ้านหม้อ	แก้ไขปัญหาน้ำท่วมคลองระวาน	ปัญหาที่ดินในการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมคลองระวาน	กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์
	บ้านดารา	แก้ไขปัญหาน้ำท่วมคลองระวาน - คลองวัดไพร	-	-
	ในเมือง	สร้างคลองระบายน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม	-	-
น้ำปาด	แสนตอ	ขุดลอกอ่างเก็บน้ำขุนห้วยหูด สร้างอ่างเก็บน้ำขุนห้วยไม้เกลือ ขุดวางท่อทำชลประทานระบบท่อ	-	-
	ห้วยมุ่น	สร้างอ่างเก็บน้ำห้วยสี่เสียด	-	-
	บ้านฝาย	สร้างอ่างห้วยม่วงน้อย	-	ผ้าทอ
ทองแสนขัน	น้ำทิพย์	พัฒนาแหล่งน้ำ 9 แหล่งเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเกษตร	-	-

ตารางที่ 6(ต่อ) แสดงแผน-ข้อเสนอที่ถูกพัฒนาเป็น โครงการบางตำบล

อำเภอ	ตำบล	ข้อเสนอ		
		การจัดการน้ำ	การจัดการที่ดิน	ลดรายจ่าย-เพิ่มรายได้
ท่าปลา	ทต.ท่าปลา	แก้ไขปรับปรุงแหล่งน้ำสาธารณะอ่างเก็บน้ำห้วยภูนก	-	-
	ท่าแฝก	จัดสร้างแหล่งเก็บน้ำใช้	-	-
พากทำ	สองห้อง	ขุดลอกอ่างห้วยกลาง – ห้วยเล็ด	-	ผ้าทอ
	บ้านเลี้ยว	จัดทำแผนและข้อเสนอร่วมกับ ต.สองห้อง	-	-

การบูรณาการงบประมาณในท้องถิ่นด้านการสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนและสนับสนุนการดำเนินงานตามแผน

การสนับสนุนคณะทำงานระดับตำบลอปท.สนับสนุนเต็มที่ ในทุกตำบลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้สนับสนุนกระบวนการ เช่นนัดหมาย ประสานงานแกนนำ เป็นธุระคัดเลือกบุคลากรเข้าเป็นคณะทำงาน จัดประชุม ดำเนินการประชุมเอง และมีจำนวน 8 อปท. นายกเข้าร่วมประชุมกับทีมอำนวยการอย่างสม่ำเสมอ มี 5 อปท. มอบหมายให้เลขานายก และหรือรองนายกเข้าร่วมประชุม ได้ผลออกมาดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 แสดงความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น - ท้องที่

พื้นที่ตำบล	ความร่วมมือท้องถิ่น-ท้องที่เข้าร่วมมือเป็นคณะทำงานฯตำบล					
	นายกอปท.	ทีมบริหารอปท.	สภา/สมาชิกอปท.	กำนันผู้ใหญ่บ้าน	แกนนำชุมชน	เจ้าหน้าที่อปท./หน่วยงาน
1.นางพญา	1	3	6	6	7	1
2. ทศ.ท่าปลา	1	2	2	1	4	2
3. แสนตอ	1	2	9	9	5	2
4. ม่วงเจ็ดต้น	1	2	6	6	3	1

ตารางที่ 7(ต่อ) แสดงความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น - ท้องที่

พื้นที่ตำบล	ความร่วมมือท้องถิ่น-ท้องที่เข้าร่วมมือเป็นคณะทำงานฯตำบล					
	นายก อปท.	ทีมบริหาร อปท.	สภา/ สมาชิก อปท.	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	แกนนำ ชุมชน	เจ้าหน้าที่ อปท./ หน่วยงาน
5. พญา แมน	1	2	6	6	4	2
6. หาด กรวด	1	3	9	9	3	2
7. ป่าเช่า	1	1	8	8	4	1
8. ถ้ำคลอง	1	1	4	4	2	1
9. ขุนผาง	1	3	7	7	5	2
10. บ้าน หม้อ	1	2	4	4	4	1
11. น้ำพี	1	1	6	6	5	1

การสนับสนุนการจัดทำแผนและข้อเสนอ ช่วยประสานงาน มีจนท.ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (ปลัด จนท.วิเคราะห์ จนท.พัฒนาชุมชน จนท.พัฒนาสังคม นายช่างโยธาและผู้ช่วยและอัตราจ้างตามภารกิจ)เข้าร่วมเป็นเลขที่ประชุม นัดหมาย ดำเนินการประชุมเอง เป็นวิทยากรกระบวนการร่วมกับ ทีมอำนวยการฯ ในบางตำบลสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่าย เช่นตำบลพญาแมนสนับสนุนค่าอาหารผู้เข้าร่วมประชุมเวทีจัดเก็บข้อมูล เป็นต้น

ตารางที่ 8 แสดงการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

อำเภอ	อบต. / ทค.	นายก /ทีม บริหาร	จด หมาย นัด หมาย (ครั้ง)	ห้อง ประชุม อบต. (ครั้ง)	ปลัด อบต.	จนท. อบต.	ประ สาน งาน	งบประมาณ
ทองแสน ขัน	น้ำพี	-สนับสนุน สมาชิกสภาเข้า ร่วม	-	-	-	-วิเคราะห์ เป็นผู้ ข้อมูล	2	-
	ป่าคาช	-	-	-	-	-วิเคราะห์ เป็นผู้ ข้อมูล	-	-
	ผักขวง	มอบหมายให้ จนท.เป็นเลข ทีมตำบล	-	-	-	-ช่าง เป็นผู้ข้อมูล และเป็นเลขทีม ตำบล	-	-

ตารางที่ 8(ต่อ) แสดงการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

อำเภอ	อบต. / ทต.	นายก /ทีม บริหาร	จด หมาย นัด หมาย (ครั้ง)	ห้อง ประชุม อบต. (ครั้ง)	ปลัด อบต.	จนท. อบต.	ประ สาน งาน	งบประมาณ
ท่าปลา	จริม	เป็นทีมตำบล ร่วมประชุมใน ตำบล 5 ครั้ง เป็นแกนหลัก ประสานงาน ตำบลชาย3 อบต.	5	5 (พร้อม จนท. อำนาจ ความ สะดวก)	-	-วิเคราะห์ เป็นทีม สนับสนุนทีมตำบล (-เลขานายกเป็นเลขา ทีมตำบล และเป็น ผู้รับผิดชอบ ติดตาม รวบรวม แบบบัญชี ครัวเรือนจากหมู่บ้าน- อบต.)	5	- รถ (พร้อมคนขับ) แก่ทีมตำบล ทุกครั้ง เพื่อ ร่วมกับแกนนำ ติดตาม/ประสานงานกับ ชลประทาน/ นิคมลำน้ำน่าน จำนวน 5 ครั้ง
	ท่าปลา	ดำเนินการ ประชุม 1 ครั้ง มอบหมายรอง นายก เป็นแกน หลักทีมตำบล ดำเนินการ	2	2	-	-วิเคราะห์ เป็นทีม สนับสนุนทีมตำบล	2	-
	นางพญา	ดำเนินการ ประชุม 3 ครั้ง เป็นแกนหลัก ทีมตำบล ดำเนินการ	3	3	2	-วิเคราะห์ เป็นทีม สนับสนุนทีมตำบล	3	-
	ท่าแฝก	ดำเนินการ ประชุม 1 ครั้ง เป็นแกนหลัก ทีมตำบล ดำเนินการ ร่วมกับ ประธานสภา	1	1	-ร่วมประชุม เป็นเลขาทีม ตำบลและ มอบหมาย จนท.	-วิเคราะห์ เป็นทีม สนับสนุนทีมตำบล และเป็นผู้ช่วยเลขาทีม ตำบล	2	-
บ้านโคก	ม่วงเจ็ด ต้น	ดำเนินการ ประชุม 2 ครั้ง มอบหมายรอง นายก เป็นแกน หลักทีมตำบล ดำเนินการ ร่วมกับ ประธานสภา	2	2	-	-วิเคราะห์ เป็นทีม ข้อมูลสนับสนุนทีม ตำบล	2	-

ตารางที่ 8(ต่อ) แสดงการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

อำเภอ	อบต. / ทค.	นายก /ทีม บริหาร	จด หมาย นัด หมาย (ครั้ง)	ห้อง ประชุม อบต. (ครั้ง)	ปลัด อบต.	จนท. อบต.	ประ สาน งาน	งบประมาณ
เมือง	หาด กรวด	ดำเนินการ ประชุม 3 ครั้ง	3 เชิญ แกนนำ ประชุม	3 (พร้อม จนท. อำนวยการ ความ สะดวก)	อำนวยการ ประชุม 3 ครั้ง	-วิเคราะห์ ร่วมเป็น ทีมสนับสนุนทีม ตำบล -เกษตร ทำข้อมูล -ช่าง ทำข้อมูล	-	-
	ป่าเจ้า	ดำเนินการ ประชุม 2 ครั้ง	-	2(พร้อม จนท. อำนวยการ ความ สะดวก)	อำนวยการ ประชุม 3 ครั้ง -เป็นทีม สนับสนุนทีม ตำบล(เลขา ทีมตำบล)	-วิเคราะห์ เป็นทีม สนับสนุนทีมตำบล -เกษตร ทำข้อมูล -ช่าง ทำข้อมูล -พัฒนาสังคม ทำ ข้อมูล	เชิญ แกนนำ ประชุม	-
	ขุนฝาง	ดำเนินการ ประชุม1 ครั้ง มอบหมายรอง นายก 1 ครั้ง	-	1 ครั้ง ประธาน ที่ ประชุม (วิคขุน ฝาง) 1 ครั้ง	ร่วมประชุม1 ครั้ง มอบหมาย จนท.	-วิเคราะห์/พัฒนา ชุมชน ทำข้อมูล เป็นเลขาคือ ประชุม และเป็นเลขาคือ ตำบล	2	-
	ถ้ำดลอง	ดำเนินการ ประชุม 2 ครั้ง	2	2 (พร้อม จนท. อำนวยการ ความ สะดวก)	เข้าร่วม ประชุม 2 ครั้ง มอบหมาย จนท. วิเคราะห์	- วิเคราะห์ ทำข้อมูล เป็นเลขาคือ ประชุม และเป็นเลขาคือ ตำบล	2	-
	วังคิน	เป็นทีมตำบล ร่วมประชุมใน ตำบล 3 -5ครั้ง	-	-	-	-วิเคราะห์ เป็นทีม สนับสนุนทีมตำบล	5	-สมุดช่วยบันทึก บัญชีครัวเรือน3 หมู่บ้าน ประมาณ300 เล่ม(ไม่ทราบวงเงิน งบประมาณ)
ปากท่า	สองห้อง	เป็นแกนหลัก ทีมตำบล ดำเนินการ	3	1	-	-วิเคราะห์ เป็นทีม สนับสนุนทีมตำบล	3	-ประสานกับ จนท. ชลประทาน จำนวน 2 ครั้งลงพท.สำรวจความ เป็นไปได้ (ร่วม3 ฝ่าย หัวหน้าสถานีอนามัย นายก(ทีมบริหาร) แกนนำชุมชน)

ตารางที่ 8(ต่อ) แสดงการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

อำเภอ	อบต. / ทค.	นายก /ทีม บริหาร	จด หมาย นัด หมาย (ครั้ง)	ห้อง ประชุม อบต. (ครั้ง)	ปลัด อบต.	จนท. อบต.	ประ สาน งาน	งบประมาณ
พิชัย	นาอิน	ดำเนินการ ประชุม 5 ครั้ง เป็นแกนหลัก ทีมตำบล (ร่วมกับรอง นายก) ดำเนินการ ร่วมกับแกนนำ ชุมชน(กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน)	4	4	มอบหมาย จนท.	-ช่วง เป็นผู้ทำข้อมูล และเป็นเลขาทีม ตำบล -วิเคราะห์ เป็นผู้ทำ ข้อมูล	4	-ค่าอาหารกลางวัน 1,000 บาท
	บ้านหม้อ	ดำเนินการ ประชุม 3 ครั้ง เป็นแกนหลัก ทีมตำบล ร่วมกับ ประธานสภา ดำเนินการ ร่วมกับแกนนำ ชุมชน(กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน)	3	3	มอบหมาย จนท.	-วิเคราะห์ เป็นผู้ อำนวยความสะดวก เรื่องข้อมูล และเป็น เลขาทีมตำบล -พัฒนาชุมชนเป็นทีม ข้อมูล -ช่วงเป็นทีมข้อมูล	3	-
	ไร่อ้อข	ดำเนินการ ประชุม 1 ครั้ง เป็นแกนหลัก ทีมตำบล	1	1	-	-	-	-
	ในเมือง	ดำเนินการ ประชุม 1 ครั้ง เป็นแกนหลัก ทีมตำบล	1	1	-	-	-	-
	พญาแมน	ดำเนินการ ประชุม 2 ครั้ง เป็นแกนหลัก ทีมตำบล	3	3	ร่วมประชุม และ มอบหมาย จนท.	-วิเคราะห์ เป็นผู้ อำนวยความสะดวก และดำเนินการข้อมูล	-	-

ตารางที่ 8(ต่อ) แสดงการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

อำเภอ	อบต. / ทต.	นายก/ทีมบริหาร	จดหมายนัดหมาย (ครั้ง)	ห้องประชุม อบต. (ครั้ง)	ปลัด อบต.	จนท. อบต.	ประสานงาน	งบประมาณ
พิชัย	คอรุ่ม	มอบหมาย รองนายก ร่วมดำเนินการกับประธานสภา	3	2	-	-(เลขานายกเป็นแกนนำและเป็นเลขานุการทีมตำบล) -วิเคราะห์ทำข้อมูล	4	-
ตรอน	วังแดง	เป็นแกนหลักทีมตำบล และร่วมประชุมในตำบล 1 ครั้ง	-	-	มอบหมาย จนท.	-วิเคราะห์ทำข้อมูล	-	-
น้ำปาด	แสนตอ	ดำเนินการประชุม 1 ครั้ง มอบหมายรองนายก เป็นแกนหลักทีมตำบล ดำเนินการร่วมกับประธานสภา	3	3	-มอบหมาย จนท. เป็นเลขาและอำนวยความสะดวก	-วิเคราะห์ เป็นทีมสนับสนุนทีมตำบล และเป็นเลขาทีมตำบล	3	-
	บ้านผาฮ	-	-	1	-	-วิเคราะห์ เป็นทีมสนับสนุนทีมตำบล	-	-จนท. ประสานกับ จนท. ทรัพยากรน้ำภาค 9 จำนวน 4 ครั้งลงพท.สำรวจความเป็นไปได้
	หัวมุ่น	มอบหมายรองนายกเป็นแกนหลักทีมตำบล ดำเนินการร่วม	1	1	-	-วิเคราะห์ เป็นทีมสนับสนุนทีมตำบล และเป็นเลขาทีมตำบล	1	-

การเชื่อมต่อภาคประชาชนกับยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข

เริ่มต้นด้วยยอดที่ดี ในระดับความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนและหน่วยงานผ่านการสนับสนุนงบประมาณอยู่ดีมีสุข (ปีงบประมาณ2549-2550) ใน9ตำบลเดิมมีแผนและข้อเสนออยู่แล้ว จึงนำมาเข้าช่องอยู่ดีมีสุขในระดับจังหวัดได้เลย ทำให้ได้รับการสนับสนุน 2 หมวด ประกอบด้วย ด้านจัดสวัสดิการ สนับสนุนเบี้ยยังชีพสำหรับคนพิการ รายเดือนๆละ 500 บาท รวม 2,772,000 บาท จำนวน 462 ราย จากที่จังหวัดพิจารณาให้ทั้งหมดจำนวน1,791 ราย รวมเงิน 5,373,000 บาท และสนับสนุนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเดือนละ 500 บาท จำนวน 1,249 ราย รวมเป็นเงิน 3,747,000 บาท จากที่จังหวัดสนับสนุนทั้งหมด จำนวน 8,892 ราย เป็นจำนวนเงิน 24,276,000 บาท

และด้านสิ่งแวดล้อมสนับสนุนโครงการวางท่อผันน้ำจากน้ำตกเขื่อนยอลงสู่อ่างเก็บน้ำชานาค
งบประมาณ 787,000 บาท

พัฒนาความร่วมมือระดับจังหวัดได้เป็นตัวแทนร่วมประชุม ตั้งแต่เดือนเมษายน 2550 มี
ตัวแทนภาคประชาชน 3 คนเข้าร่วมเป็นอนุกรรมการสนับสนุนยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขระดับจังหวัด
ประกอบด้วย นายรังสรรค์ น้อยทำช้าง นายลำยอง ปัญญาทา นายสุจิตร์ สว่างอารมณ์ มีการจัด
ประชุมอยู่ 3 ครั้ง และในเดือนกุมภาพันธ์ 2551 ได้มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการกำกับแผน อยู่ดีมีสุข
ระดับจังหวัด มีนายอัษฎางค์ สีหราช เป็นตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมจำนวน 1 คน มีการประชุม
กันในเดือน มีนาคม และพฤษภาคม รวม 2 ครั้ง มีการสนับสนุนเรื่องแผนงานในระดับตำบลแต่ก็
ไม่ได้ร่วมงานกันมากนัก

ความร่วมมือในระดับตำบลบูรณาการร่วมดีมาก ในระยะตลอดเวลาที่ดำเนินการจัดทำแผน
ของคณะทำงานตำบล (พฤศจิกายน 2550- เมษายน 2551) ตรงกับช่วงเวลาที่จังหวัดได้มีการจัดทำ
แผน ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ในระดับพื้นที่ได้มีการร่วมมือระหว่างกัน ของภาคีในระดับตำบลเช่น
พัฒนาชุมชนที่อำเภอป่าดและอำเภอทองแสนขัน ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ ที่อำเภอทองแสนขัน
เกษตรและสหกรณ์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงฯ ที่อำเภอพิชัย เป็นต้น

ผลความร่วมมือ ทำให้เกิดความร่วมมือบูรณาการข้อมูล เช่นที่ตำบลบ้านฝ้ายและตำบล
แสนตอ นำข้อมูลบัญชีครัวเรือน และจปฐ.มาพิจารณาร่วมกัน และเกิดแผนงานในตำบลที่ได้แบ่ง
มาของบอยู่ดีมีสุข(ตรงกับที่หน่วยงานต้องการ) ขอรับการสนับสนุนระดับตำบล และขอรับการ
สนับสนุนจากหน่วยงาน

รูปธรรมการแก้ปัญหาทุกข์ของชุมชน

การดำเนินงาน คณะทำงานตำบลซึ่งมีความเข้าใจกระบวนการจัดทำแผน โดยใช้ข้อมูล
สนับสนุน ซึ่งได้รับการอบรมจากคณะกรรมการอำนวยการและแกนนำตำบลเดิม ได้นำข้อมูลที่มี
มาดำเนินการสร้างทางเลือกในการแก้ไขปัญหาและนำเข้าเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านและตำบลใน
ทุกตำบล

ผลที่ได้เกิดแผนงานใน 3 ระดับประกอบด้วย แผนที่ดำเนินการโดยครัวเรือนซึ่งมักเกิดจาก
ครัวเรือนที่ดำเนินการจัดทำบัญชีครัวเรือน เช่น การลดรายจ่ายในครัวเรือนหมู่ที่ 10 ตำบลวังดิน
แผนที่ชุมชนและครัวเรือนต้องร่วมกับ อปท. และหน่วยงานร่วมกันดำเนินงาน เช่นโครงการแก้ไข
ปัญหาน้ำแล้ง-น้ำท่วมคลองวัดไพร ตำบลไร่ฮ้อย เป็นต้น แผนที่จำเป็นต้องดำเนินการขอรับการ
สนับสนุนจากหน่วยงาน ซึ่งมักเป็นโครงการขนาดใหญ่ เช่นการจัดการแหล่งน้ำตำบลบ้านหม้อ
การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมตำบลวังแดง การจัดการแก้ไขปัญหาดินทำกินตำบลผักขวง เป็นต้น

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษา

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า การสนับสนุนความร่วมมือจากท้องถิ่นท้องที่ระดับตำบล เป็นเงื่อนไขสำคัญ ทำให้ต้องประสานความร่วมมือทั้ง 3 ฝ่าย เกิดความร่วมมือจากทั้ง 3 ฝ่ายเข้าประชุมคัดเลือกประเด็นปัญหาที่ต้องการนำร่องแก้ปัญหา และเกิดคณะทำงานตำบล และคณะทำงานประเด็นจำนวน 23 ตำบล รวมทั้งการสนับสนุนจากท้องถิ่นท้องที่ โดยเฉพาะท้องถิ่นสนับสนุนการจัดประชุม สนับสนุนเจ้าหน้าที่ อบต. เทศบาลตำบล ช่างงานและประสานงานแกนนำเข้าร่วมประชุม เครือข่ายฯ ได้แลกเปลี่ยนกันและมีข้อสรุปร่วมกันว่าความร่วมมือดังกล่าว ทำให้เกิดข้อดีมากกว่าการดำเนินงานแบบเดิมและเกิดพลังจากความร่วมมือ เป็นความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ที่ทำให้หน่วยงานราชการภายนอกมาสนับสนุน ส่งผลให้คณะทำงานมีความมั่นใจต่อกระบวนการจัดทำแผนและข้อเสนอ มีการสนับสนุน ไม่โดดเดี่ยวมีความร่วมมือ และข้อเสนอได้รับการพิจารณาสนับสนุนให้เกิดเป็นรูปธรรม คนทำงานก็มีความอบอุ่น ไม่ถูกปล่อยให้แก้ปัญหาโดยลำพัง และเป็นสร้างการเรียนรู้ฝึกการทำงานร่วมกัน โดยมีประเด็นปัญหาในตำบลที่สนใจจะดำเนินการแก้ไข เป็นเครื่องมือเรียนรู้ ทั้ง 3 ฝ่าย อันจะพัฒนาไปสู่ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ในระยะยาว

สรุปผลการดำเนินการด้านการจัดทำแผนและข้อเสนอ

- กลไกและการดำเนินงาน คณะทำงานตำบลซึ่งมีความเข้าใจกระบวนการจัดทำแผนโดยใช้ข้อมูลสนับสนุน ซึ่งได้รับการอบรมจากคณะกรรมการอำนวยการและแกนนำตำบลเดิม ได้นำข้อมูลที่มีมาดำเนินการสร้างทางเลือกในการแก้ไขปัญหาและนำเข้าเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านและตำบลในทุกตำบล^①
- ผลที่ได้เกิดแผนงานในระดับประกอบด้วย แผนที่ดำเนินการโดยครัวเรือนซึ่งมักเกิดจากครัวเรือนที่ดำเนินการจัดทำบัญชีครัวเรือน เช่นการลดรายจ่ายในครัวเรือน หมู่ที่ 10 ตำบลวังดิน แผนที่ชุมชน^②และครัวเรือนต้องร่วมกับอปท.และหน่วยงานร่วมกันดำเนินงาน เช่นโครงการแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง-น้ำท่วมคลองวัดไผ่ ตำบลไร่อ้อย เป็นต้น แผนที่ต้องดำเนินการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ซึ่งมักเป็นโครงการขนาดใหญ่ เช่นการจัดการแหล่งน้ำตำบลบ้านหม้อ การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมตำบลวังแดง การจัดการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินตำบลผักขวง เป็นต้น

เมื่อคณะทำงานได้ทำการศึกษาหาข้อมูลและจัดทำเป็นแผนและข้อเสนอแล้วจึงได้เกิดกระบวนการการสานต่าข่ายขององค์กรประชาชนระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ระดับจังหวัด สนับสนุนให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดทำแผน-ข้อเสนอ
คณะทำงานทุกตำบลได้ร่วมกันนำประสบการณ์แลกเปลี่ยนกันเป็นประจำ ทำให้รู้จักมักคุ้น
ระหว่างกัน และขณะเดียวกันผู้ประสานงานภาคและภาคี (ปศุสัตว์อำเภอ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคล มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์) ได้เข้าร่วมกระตุ้นและนำเสนอแนวทางความร่วมมือ
ระหว่างภาคประชาชน ภาควิชาการ และภาคราชการส่งผลให้เกิดความร่วมมือดังนี้

การลดรายจ่ายเพิ่มรายได้สำหรับเกษตรกรรายจน มีการแลกเปลี่ยนต่อเนื่องมาจาก
โครงการบูรณาการฯ ยังไม่ได้พัฒนาเป็นกลุ่มองค์กรได้แก่ การพัฒนาการประกอบการหลัก(ข้าว
ข้าวโพด ปศุสัตว์) และการสนับสนุนอาชีพเสริมในพื้นที่ที่ดำเนินการอยู่แล้ว เช่นผลิตภัณฑ์ผ้า กำลัง
อยู่ระหว่างการพูดคุยเพื่อสนับสนุนจากภาคีร่วมกัน (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์) ในขณะเดียวกัน
บางเรื่องที่ต้องตอบสนองต่อกำไร-ขาดทุน มีรอบเร็วและมีสมาชิกไม่มากนักประกอบกับความ
ร่วมมือกับหน่วยงานปศุสัตว์อำเภอและจังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และ
อปท. ได้พัฒนาเป็นกลุ่มระดับจังหวัดได้แก่ กลุ่มผู้เลี้ยงแพะจังหวัดอุดรดิตถ์ มีรูปแบบเพื่อต่อรอง
ราคา และแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันเรื่องการเลี้ยงดู การอนุบาล และความช่วยเหลือร่วมกันใน
ระดับจังหวัด และในเดือนมีนาคมได้จัดประชุมร่วมกับปศุสัตว์เพื่อแสวงหาแนวทางสนับสนุน
ความรู้แก่เกษตรกรรายใหม่ ซึ่งดูเหมือนจะจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ขึ้นมาในระดับจังหวัดแล้ว

การแก้ไขปัญหาปัจจัยการผลิต

การจัดการน้ำ ในระดับจังหวัดได้พัฒนาข้อเสนอร่วมกันในระหว่างตำบลที่อำเภอพิชัย
และร่วมพัฒนาข้อเสนอที่สอดคล้องกันทั้ง 5 ตำบลในเรื่องการแก้ไขปัญหาคล่องระวาน และคล่อง
วัดไฟ มีการจัดเก็บข้อมูลร่วมกัน วิเคราะห์ร่วมกัน ในระหว่างการจัดทำข้อเสนอ (เดือนมกราคม-
พฤษภาคม 2551) โดยมีทีมวิชาการ(อาจารย์ประพันธ์ เอี่ยมแจ้ง) เข้าร่วมเป็นผู้ระดมความร่วมมือ
และดำเนินงาน ทำให้ได้ข้อเสนอที่สอดคล้องกันตลอดคล่องทั้งหมด 5 ตำบลได้แก่ ตำบลดารา
ตำบลท่าสัก ตำบลในเมือง ตำบลไร่ฮ้อย ตำบลบ้านหม้อ และเป็นโอกาสให้เกิดความสัมพันธ์เชิง
พื้นที่ภายในและระหว่างตำบล กล่าวคือแกนนำ-ท้องถิ่น - แกนนำท้องที่ - แกนนำภาคประชาชน
ใน 5 ตำบลตั้งคณะทำงานจัดเวที ร่วมวางแผนในระดับตำบลร่วมกัน (ทั้งภายในตำบลและระหว่าง
ตำบลทั้ง 5 ตำบล)

ที่ดิน มีการแลกเปลี่ยนกันในพื้นที่ที่มีประเด็นที่ดินและต้องการดำเนินการแก้ไขที่มี
ลักษณะร่วม(มีเป้าหมายและกระบวนการร่วมกัน) ที่อำเภอท่าปลา ตำบลจรมซึ่งดำเนินการมาก่อน
เป็นที่เลี้ยง ตำบลนางพญา และตำบลท่าแฝก พัฒนาคณะทำงาน ระบบการดำเนินงาน การจัดทำ
ข้อมูลจนครบและมีรูปแบบ เป็นข้อเสนอที่สามารถประสานความร่วมมือกับหน่วยงานได้ แต่ที่
เด่นชัดคือการที่คณะทำงานได้หารือกัน ระหว่างตำบล ทำให้เกิดการพัฒนามากกว่าข้อเสนอ
ได้แก่ตำบลจรมเป็นตำบลที่คณะทำงาน ประสานความร่วมมือกันระหว่าง ท้องถิ่นท้องที่ เข้าร่วม

กับองค์การบริหารส่วนตำบล และกำหนด ผลักดันให้ เกิดการสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดิน เป็นภารกิจของอบต. (ซึ่งมักไม่พบเห็นในลักษณะนี้มากนัก ส่วนมากจะเป็นการจัดเก็บภาษี หรือช่วยหน่วยงานออกเอกสารทำกิน สทก.ให้กับกรมป่าไม้เป็นต้น) และร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบตำบล (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตเขื่อนสิริกิติ์ นิคมเพื่อการพัฒนาตนเองลำน้ำน่าน และเทศบาลหรืออบต.ข้างเคียง) ปัจจุบันได้แลกเปลี่ยน เป็นที่เลียงและสนับสนุนความรู้ร่วมกัน ซึ่งขณะนี้ข้อมูลพร้อมที่จะประสานงานกับหน่วยงานได้แล้ว

เมื่อคณะทำงานได้ทำการถอดบทเรียนสามารถสรุปร่วมกันอย่างชัดเจนว่าผลการดำเนินงานที่ออกมาได้นั้นเกิดจากความร่วมมือ 3 ฝ่าย (ทีม อบต.ประกอบด้วยนายกอบต. ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภาอบต., ทีมท้องถิ่นประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และทีมแกนนำชุมชน) ซึ่งจะส่งผลต่อการสนับสนุนการดำเนินงานสร้างแผนและข้อเสนอและการสนับสนุนแผนแก้ปัญหา ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นความร่วมมืออันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในลำดับต่อไป

ปัญหาอุปสรรคและการแก้ไข

1.กระบวนการจัดทำข้อมูลของชุมชน เป็นเรื่องที่ชาวบ้านไม่ถนัด โครงการฯได้รับการสนับสนุนให้มีบุคลากรระดับตำบล ช่วยสนับสนุนงานด้านข้อมูลเอกสาร ทำให้คล่องตัวมากขึ้น (ในตำบลเดิม) สำหรับตำบลขยายจะมีเจ้าหน้าที่ของ อบต. (วิเคราะห์,พัฒนาชุมชนฯ) ช่วยสนับสนุนภายใต้ความร่วมมือของนายกอบต.ทั้ง 11 แห่ง จะทำให้การดำเนินงานสะดวกราบรื่นยิ่งขึ้น

2.การเก็บข้อมูล ใน 1-2 ปีที่ผ่านมา มีการดำเนินงานของหน่วยงานภาคราชการ,เอกชน ทุกตำบล (แผนชุมชนทั้งตนเอง จปฐ. กชช2ค) ทำให้มีข้อมูลอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งจะได้เริ่มจากข้อมูลเหล่านี้ และเชื่อมกันเพื่อสนับสนุนซึ่งกันและกันในระดับตำบล

3.ชุมชนท้อแท้ต่อเรื่องการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมทั้งนี้เพราะ วัฒนธรรมที่กลับมาดำเนินการช่วยเหลือสนับสนุนภายหลังการดำเนินงานจัดเก็บข้อมูล มีน้อยกว่าความคาดหวังของชุมชน โครงการประสานความร่วมมือฯ มีการดำเนินการเช่นเดียวกัน แต่ก็ได้อธิบายให้เห็นเป้าหมาย 2 ระดับ ประกอบด้วย บัณฑิตครัวเรือนมีเป้าหมายเพื่อเรียนรู้สถานะของครัวเรือน และวางแผนดำเนินการจัดการตนเองของครัวเรือน และเป็นจุดเริ่มที่จะสร้างข้อเสนอที่จะร่วมมือกับ อบต. หน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุน ต่อยอดจากการจัดการตนเองของครัวเรือน จะทำให้ครัวเรือนมีแรงจูงใจมากขึ้น และข้อมูลเฉพาะปัญหาซึ่งรวบรวมจากหน่วยงาน (อปท. หน่วยงานราชการ) ซึ่งจะออกแบบจัดเก็บเฉพาะของตำบลซึ่งทุกอบต.มีความเข้าใจดี

4.แผนและข้อเสนอเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนที่พัฒนาขึ้นมาจากชุมชนตำบล หากได้รับการร่วมมือจากหน่วยงาน ร่วมดำเนินการสนับสนุนกระบวนการจะทำให้เกิดกำลังใจในการดำเนินงานของชาวบ้าน และอปท. มากยิ่งขึ้น และเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการสนับสนุน ไม่ว่าปัญหานั้นจะเล็กหรือใหญ่

5. ตัวบุคคลตัวผู้ประสานงานเองมีข้อจำกัดด้านการประสานงานกับหน่วยงาน ประกอบกับการลาออกของทีมงานเดิมบางคน ซึ่งเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานเดิมมีบทบาทประสานงานเก่ง ทำให้ประสิทธิภาพของการสนับสนุนจากภาคีมีแรงหนุนน้อยลง ทางแก้คือการสนับสนุนให้กลไกที่มีอยู่ดำเนินงานได้อย่างเต็มที่และฝึกคนใหม่เข้าเป็นทีมประสานงานแทน เช่น ทีมอำนวยการที่มีบุคลากรชอบประสานอยู่แล้ว เป็นต้น

6. นโยบายความร่วมมือของภาคีกับคณะทำงานในระดับจังหวัด ขาดช่วงไปในระยะการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย เช่น การประสานงานกับรองนายกรัฐมนตรีเพื่อขอรับการสนับสนุนเพื่อสร้างแผนร่วม ระหว่างภาคประชาชน อบต. และหน่วยงานขาดการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรมที่เป็นจริง เพราะขาดความต่อเนื่อง และการกำกับจากระดับนโยบาย

7. ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ในระยะการเลือกตั้ง อบต. จำนวน 3 แห่งจำเป็นต้องชะลอการดำเนินงานไปก่อนเพราะตัวบุคคลและทีมแบ่งออกเป็นคนละชั่วคราวเมือง ทำให้การดำเนินงานหยุดชะงัก แต่เมื่อการเลือกตั้งจบลงก็ต้องมารวบรวมทีมงานใหม่เพราะมีความเข้าใจแตกต่างกัน 2 ตำบลเป็นคนละทีมกันการสนับสนุนน้อยลงไป 1 ตำบลเปลี่ยนแปลงทางที่ดีขึ้นได้รับการสนับสนุนจากอบต. อย่างดียิ่ง ตำบลที่นายกอ.บต. ร่วมกระบวนการ เช่น ทุกตำบลที่ อ.พิชัย อ.ปากท่า อ.ท่าปลา วังคิน มีการสนับสนุนที่ดีจากอบต. (บุคลากรและการประสานงาน) ตำบลที่เหลือต้องประสานการสนับสนุนจากเครือข่ายและทีมประสานงานทำให้ต้องใช้เวลามากขึ้น

ในขณะเดียวกันการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (ท้องถิ่นท้องที่แกนนำชุมชน) ได้แล้วแต่หากในระยะเวลาต่อมา ทีมบางส่วนหรือผู้นำหลักถอนตัวย่อมส่งผลกระทบต่อทีมส่วนนั้นย่อมลดความเข้มข้นในการร่วมดำเนินกิจกรรมด้วยเช่นกัน